

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VII. 4.

SINNESSYKEASYLENES VIRKSOMHET

1918.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1918.)

Efter de fra asylene innkomne årsberetninger

utgitt av

MEDISINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1921.

Pris: Kr. 1.00.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VI. (Statistique Officielle de la Norvège, série VI.)

Nr. 1—143 se omslaget på verker trykt i årene 1914—1918.

Trykt 1919:

- Nr. 144. Skolevæsenets tilstand 1914. (*Instruction publique.*)
- 145. Fattigvæsenet 1915. (*Assistance publique.*)
- 146. Rekruttering 1914. (*Recrutement.*)
- 147. Norges sparebanker 1917. (*Caisses d'épargne.*)
- 148. Veterinærvæsenet og kjøtkontrollen 1917. (*Le service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
- 149. Norges skibsfart 1917. (*Navigation.*)
- 150. Stortingsvalget 1918. (*Élections en 1918 pour le «Storting».*)
- 151. De offentlige jernbaner 1917—18. (*Chemins de fer publics.*)
- 152. Ulykkesforsikringen 1916. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 153. Norges postvesen 1918. (*Statistique postale.*)
- 154. Norges handel 1917. (*Commerce.*)
- 155. Norges bergverksdrift 1917. (*Mines et usines.*)
- 156. Forsikringsselskaper 1917. (*Sociétés d'assurances.*)
- 157. Lønninger 1919. (*Gages et salaires.*)
- 158. Norges telegrafvæsen 1917/18. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 159. Fængselsstyrelsens aarbok 1916. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1916.*)
- 160. Norges kommunale finanser 1915/16. (*Finances des communes.*)
- 161. Private aktiebanker 1918. (*Banques privées par actions.*)
- 162. Industristatistikk 1916 og 1917. (*Statistique industrielle.*)

Trykt 1920:

- Nr. 163. Folkemengdens bevegelse 1916. (*Mouvement de la population.*)
- 164. Norges sparebanker 1918. (*Caisses d'épargne.*)
- 165. Skiftevesenet 1916 og 1917 samt overformynderiene 1916. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 166. Sinnssykeasylenes virksomhet 1916. (*Hospices d'aliénés.*)
- 167. Areal- og husedyrteilingen pr. 20 juni 1918. (*Recensement des superficies agricoles et du bétail 1918.*)
- 168. Rekruttering 1915. (*Recrutement.*)
- 169. Sjømannsforsikringen 1913—1917. Fiskeriforsikringen 1918. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 170. Jordbrukstillingen 1 januar 1918. Første hefte. Kreaturhold. (*Recensement du 1 janvier 1918. Bétail.*)
- 171. Forsømte barn 1914 og 1915. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 172. Norges jernbaner 1918/19. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 173. Kriminell rettspleie og benådninger 1913 og 1914. (*La justice criminelle: Comptes de travail des tribunaux et les grâces.*)
- 174. Sykeforsikringen 1916—1918. (*Assurance-maladie.*)
- 175. Norges skibsfart 1918. (*Navigation.*)
- 176. Norges handel 1918. (*Commerce.*)
- 177. Arbeidstiden i anleggs- og byggevirksomheter m. v. (*Durée du travail dans les entreprises de construction et bâtiment, etc.*)
- 178. Kvinners nattarbeide. (*Travail de nuit des femmes.*)
- 179. Ulykkesforsikringen 1917. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 180. Norges postvesen 1919. (*Statistique postale.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VII. 4.

SINNSYKEASYLENE'S VIRKSOMHET

1918.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1918.)

Efter de fra asylene innkomne årsberetninger

utgitt av

MEDISINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA,

I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1921.

For årene 1899--1903 se Norges Offisielle Statistikk, rekke IV, senest nr. 105.

For årene 1904—1911 se Norges Offisielle Statistikk, rekke V, senest nr. 190.

For årene 1912—1917 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VI, senest nr. 185.

Indholdsfortegnelse.

Table des matières.

	Side		Page
Indledning, oversigt over sykepladsene m. v. paa de norske sindssykeasylr	1	Introduction. Données générales sur les hospices d'aliénés de Norvège en 1916	1
Oversigt over antallet av de paa sindssykeasylene behandlede, middelbelæg og antal forpleiningsdage (tab. I)	6-7	Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien (tab. I)	6-7
Ialt behandlet (tab. II)	8-9	Nombre des aliénés traités dans les hospices (tab. II)	8-9
Indkommet (tab. III)	10-11	Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés (tab. III)	10-11
Utskrevet helbredet (tab. IV)	12-13	Nombre des sorties en état de guérison (tab. IV)	12-13
Utskrevet i bedret tilstand (tab. V)	12-13	Nombre des sorties en état d'amélioration (tab. V)	12-13
Utskrevet uhelbredet (tab. VI)	14-15	Nombre des sorties en état de non guérison (tab. VI)	14-15
Døde (tab. VII)	16-17	Nombre des décès dans les hospices d'aliénés (tab. VII)	16-17
Sygdomsform og behandlingens utfald for alle asylr (tab. VIII)	18-19	Répartition par formes de la maladie et résultat du traitement (tab. VIII)	18-19
Procentforholdet av tilbakeliggende, indkomne, utgaaede og døde til de paa hvert asyl tilsammen behandlede (tab. IX)	18-19	Rapport du nombre des sorties et décès comparé au total des aliénés traités dans les hospices (tab. IX)	18-19
De indkomnes hjemstavn (tab. X) ..	20-23	Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés (tab. X)	20-23
De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen (tab. XI)	23	Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XI)	23
Alder, i hvilken de første symptomer ytret sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XII) ..	24	L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XII) ..	24
Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indlagte (tab. XIII)	25	Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIII)	25
De for første gang i et norsk asyl indkomnes hjemstavn (tab. XIV)	26	Domicile des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIV)	26
Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XV)	27	État civil des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XV)	27
De opgivne aarsaker til sindssygdrom hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XVI)	28-31	Cause présumée de la maladie pour les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVI)	28-31
Oversigt over de for første gang i et norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling (tab. XVII)	32-33	Profession et condition sociale des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVII)	32-33
Interkurrente sygdomme paa asylene (tab. XVIII)	34-35	Cas des maladies intercurrentes dans les hospices d'aliénés (tab. XVIII) ..	34-35
De opgivne dødsarsaker hos de paa asylene døde (tab. XIX)	36-37	Causes des décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices (tab. XIX)	36-37

	Side		Page
Middeltal av daglig arbeidende syke i asylene (tab. XX).....	38-39	Nombre moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les diverses hospices (tab. XX).....	38-39
Oversigt over anvendelse av isolation og mekaniske tvangsmidler (tab. XXI).....	40-41	Relevé de l'application de reclusion (tab. XXI).....	40-41
Utdrag av regnskapene (tab. XXII).....	42-45	Tableau des recettes et des dépenses (tab. XXII).....	42-45

Almindelig oversigt.

I. Asylene.

	Side
Belægget, utvidelser, forbedringer m. m.	46
Sundhetstilstanden	48
Influensaepidemien.....	49

II. Patientene.

Behandling m. m.....	52
Arbeidsvirksomheten	53
De sykes oppmuntring og adspredelse; gudstjeneste	54
Ulykkestilfælde	56
Syke i familjepleie under asylenes tilsyn	56
Udvikelser	57
Dødsfald. Sektionsfund	58

III. Personalet.....	67
----------------------	----

Oversigt over sindssykeasylenes virksomhet 1918.

Tallet paa sindssykeasyler ved aarets utgang var 21 med ialt 3 799 sykeplasser.

Asylene var:

Gaustad, statsasyl ved Kristiania, med 330 plasser¹⁾, halvdelen for hvert kjøen.

Eg, statsasyl i Kristiansand, med 260 plasser, halvdelen for hvert kjøen.

Rotvoll, statsasyl ved Trondhjem, med 275 plasser²⁾, 145 for mænd, (hvorav 15 i landbrukskolonien) og 130 for kvinder.

Rønvik, statsasyl ved Bodø, med 230 plasser, halvdelen for hvert kjøen. Hertil kommer 22 plasser i landbrukskolonien. Ialt 252 plasser.

Dikemark, Kristiania kommunale asyl i Asker med 484 plasser, 233 for mænd og 251 for kvinder. Senere utvidet med 78 plasser (halvparten for hvert kjøen).

Blakstad, Akershus fylkeskommunes asyl i Asker, med 147 plasser, 80 for mænd og 67 for kvinder.

Veum, Østfold fylkeskommunes asyl i Glemmen, med 200 plasser, 110 for mænd og 90 for kvinder.

Sanderud, Hedmark fylkeskommunes asyl i Stange med 211 plasser, 120 for mænd og 91 for kvinder.

Prestsæter, Opland fylkeskommunes asyl i Vest-Toten, med 171 plasser, 86 for mænd og 85 for kvinder.

Faret, Telemark fylkeskommunes asyl i Solum med 181 plasser, 107 for mænd og 74 for kvinder.³⁾

Kristiansands kommunale asyl med 32 plasser, 13 for mænd og 19 for kvinder.

Dale, Rogaland fylkeskommunes og Stavanger bys asyl i Hetland, med 196 plasser, halvdelen for hvert kjøen. Hertil kommer 9 plasser i kolonibygningen⁴⁾. Ialt 205 plasser.

Valen, Hordaland fylkeskommunes asyl i Fjelberg, med 181 plasser, 101 for mænd og 80 for kvinder.

Neevengaarden, kommunalt asyl i Bergen, med 322 plasser, 126 for mænd og 196 for kvinder.

Fastings minde, kommunalt asyl i Bergen, med 120 plasser, kun for mænd.

Opdøl, Møre fylkeskommunes asyl i Bolsø, med 110 plasser, halvdelen for for hvert kjøen.

Trondhjems hospitalstiftelses asyl, kommunalt med 82 plasser.

Oslo hospitals asyl i Kristiania med 63 plasser, kun for kvinder.

¹⁾ Budgettert tal 351.

²⁾ I regulativ av 12te november 1907 er tallet paa plasser fastsat til 265.

³⁾ 23de juli 1918 utstedt autorisation til utvidelse av asylet ved at oprette en koloni-avdeling i nærheten (Findal).

⁴⁾ 14de juni 1918 utstedt autorisation til utvidelse av asylet.

Dr. Dedichens asyl, privat, ved Kristiania, med 58 plasser, halvdelen for hvert kjøen.

Møllendal asyl, privat, ved Bergen, med 80 plasser, 45 for mænd og 35 for kvinder.

Kriminalasylet i Trondhjem kan motta ca. 35 patienter, kun mænd.

Aar.	For første gang i et norsk asyl indlagte syke.	Belæg pr. 31te decbr.	Sykeplasser pr. 31te decbr.	Middeltal av daglig forpleiede syke.	Gjennem-snitlig utgift pr. patient pr. dag ¹⁾ .
					Kr.
1908.....	744	2 518	2 551	2 458	} 1.39
1909.....	747	2 679	2 667	2 600	
1910.....	760	2 805	2 858	2 738	
1911.....	720	2 957	2 918	2 899	} 1.41
1912.....	776	3 076	2 941	3 016	
1913.....	829	3 318	3 568	3 146	} 1.46
1914.....	925	3 767	3 768	3 564	
1915.....	948	3 958	3 768	3 886	
1916.....	966	4 031	3 790	4 017	1.76
1917.....	792	4 057	3 799	4 068	2.31
1918.....	796	3 995	3 799	4 020	3.14

Tabel I gir en oversigt over *asylenes virksomhet*, behandlingens utfald, forpleiningsdagens tal m. m. I 1918 indlagdes 1206²⁾ mot 1187 i 1917 og 1392 i 1916. Forholdet av indlæggelser til tallet paa sykeplasser for alle asylter (3 799) utgjorde 31.7 pct. og var for hvert-asyl følgende:

Dedichens	131.0 pct.	Sanderud.....	28.4 pct.
Møllendal	47.5 «	Oslo	25.4 «
Rønvik	42.5 «	Fastings minde	25.0 «
Opdøl	39.1 «	Dikemark	24.8 «
Rotvoll	36.7 «	Valen	24.3 «
Dale	36.6 «	Trondhjems.....	20.7 «
Gaustad.....	34.2 «	Faret	19.3 «
Veum	33.5 «	Blakstad	12.9 «
Neevengaarden	31.7 «	Kriminalasylet	8.6 «
Eg	30.7 «	Kristiansands	6.2 «
Prestsæter	29.8 «		

Procentforholdet av *mænd og kvinder* sees av følgende sammenstilling:

	Mænd.	Kvinder.
Tilbakeiggende fra 1917.....	52.4 pct.	47.6 pct.
Indkommet i 1918.....	51.1 «	48.9 «
Tilsammen behandlet	52.1 «	47.9 «
Utgaat og død	53.9 «	46.1 «
Tilbakeiggende ved utgangen av 1918.....	51.5 «	48.5 «

¹⁾ Utregnet efter opgavene fra statens og de kommunale asylter.

²⁾ Se anmerkningen paa tabel I for dette og de nærmest foregaaende aar.

Forholdet av tilbakeliggende, indkomne, utgaaede og døde til alle behandlede ved de enkelte asyler sees av tabel IX.

Av de «utgaaede» og «døde» utskreves 15.5 pct. helbredet, 24.3 pct. bedret, 24.0 pct. uhelbredet, 0,7 pct. efter avgit erklæring og 35.5 pct. døde.

Forpleiningsdagens tal utgjorde 1 468 391 eller gjennemsnittlig for hver av alle behandlede 279.2 dage (i 1917 284.4, i 1916 274.9 dage).

Middeltallet av daglig behandlede syke var 4 023 (i 1917 4 068, i 1916 4 017). For det offentliges regning forpleiedes 87.6 pct., for privates 12.4 pct.

Sundhetstilstanden har gjennomgaaende været god i aarets første halvdel, men slet i anden halvdel paa grund av influensaepidemien; over halvparten av alle i aarets løp meldte sygdomstilfælde skyldtes denne sygdom; de meldte interkurrente sygdomme vil sees av tabel XVIII.

Dødsarsakene og de dodes alder sees av tabel XIX. Den hyppigste dødsarsak var tuberkulose, som foraarsaket 24.4 pct. av alle dødsfald; dernæst lungebetændelse 9,8, influensa 8,4, alderdomssvakhet 8,0, paralysis generalis 7.8, enterit 7,8 pct.

De indkomnes hjemstavn (tabel X) er opgit for 1 195. Av disse var 62.3 pct. fra landdistriktene, 35.9 fra byene; 1.8 pct. var hjemmehørende i utlandet. Av de for første gang i norsk asyl indkomne (tabel XIV) var 60.9 pct. fra landdistriktene, 37.2 pct. fra byene, 1.9 pct. fra utlandet.

Tabel XI¹⁾ viser *alderen* hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

10.0 pct. var under	20 aar.	8.4 pct. var mellem	60—70 aar.
27.6 « « mellem	20—30 «	3.0 « « —	70—80 «
23.4 « « —	30—40 «	0.9 « « —	80—90 «
15.5 « « —	40—50 «	0.3 « « ukjent.	
10.9 « « —	50—60 «		

Tabel XII¹⁾ viser *alderen, i hvilken de første symptomer ytret sig*. Saavel i denne som i den foregaaende tabel er sygdommens art opgit.

6.4 pct. var under	15 aar.	6.7 pct. var mellem	40—45 aar.
13.3 « « mellem	15—20 «	4.2 « « —	45—50 «
13.9 « « —	20—25 «	8.2 « « —	50—60 «
11.3 « « —	25—30 «	6.0 « « —	60—70 «
11.9 « « —	30—35 «	2.6 « « over	70 «
7.8 « « —	35—40 «	7.7 « « ukjent.	

Sygdømmens varighet (tabel XIII¹⁾ var for:

44.1 pct. under	1/2 aar.
12.6 « —	1/2—1 «
10.6 « —	1—2 «
28.3 « —	2 « og derover.
4.4 « —	ukjent.

Med hensyn til *egteskapsforhold* (tabel XV¹⁾ var 62.3 pct. ugifte, 30.2 pct. gifte, 6.0 pct. i enkestand og 1.1 pct. fraskilte. 0.4 pct. var ukjent.

¹⁾ Tabellene XI til og med XVII omfatter kun de for første gang i et norsk asyl indlagte.

En sammenstilling av de opgivne *aarsaker til sindssygd* (anamnestiske data) er gjort i tabel XVI¹⁾. Av 796 er ingen årsak opgit for 356 eller 44.7 pct. Blandt de andre 440 anføres arvelig anlæg overhovedet hos 246 eller 55.9 pct., psykiske årsaker hos 66 eller 15.0 pct., influensa hos 39 eller 8.9 pct., syfilis hos 36 eller 8.2 pct., senilitet hos 27 eller 6.1 pct. og drik hos 12 eller 2.7 pct.

Stand og stilling (tabel XVII¹⁾) er opgit for 755. Herav tilhørte:

25.2	pct.	Bonde-, husmands- og inderststanden.
21.1	«	Arbeiderstanden.
12.5	«	Haandverkerstanden.
12.3	«	Tjenerstanden.
8.7	«	Sjømandsstanden (fiskere etc.).
6.9	«	Handelsstanden.

Arbeidsvirksomheten blandt de sindssyke fremgaar av tabel XX. — Forholdet av arbeidende syke til middelbelægget (tabel I) var for alle asyls 41.9 pct. (derav mænd 58.6 pct., kvinder 41.4 pct.). — Ved hvert av asylene var forholdet følgende:

Faret	64.7 pct.	Neevengaarden	43.4 pct.
Opdøl	56.2 «	Eg	43.1 «
Blakstad	52.7 «	Dale	42.4 «
Rønvik	51.0 «	Trondhjem	42.0 «
Sanderud	47.9 «	Møllendal	39.4 «
Valen	47.2 «	Kriminalasylet	37.8 «
Veum	46.7 «	Gaustad	33.5 «
Prestsæter	45.9 «	Kristiansand	25.5 «
Rotvoll	45.2 «	Dikemark	24.7 «
Oslo	45.0 «	Fastings minde	23.4 «

Bruk av *isolation og mekaniske tvangsmidler* sees av tabel XXI.

I tabel XXII meddeles et utdrag av regnskapene fra statens og de kommunale asyls.

Direktørene eller bestyrerne for asylene var: Dr. med. H. Evensen (Gaustad). H. Platou (Eg). O. Sollied (Rotvoll). T. Dahle (Rønvik). Dr. med. H. Holm (Dikemark). A. Horne (Blakstad). H. Lund (Veum). C. Wefring (Sanderud). Ph. Hansteen (Prestsæter). J. Henrichs (Faret). K. Klaussen (Kristiansands). C. Wingard (Dale). E. Støren (Valen). H. Arnesen (Neevengaarden). Dr. med. C. Looft (Fastings minde). D. Dahl (Opdøl). J. Widerøe²⁾ (Trondhjem). L. Aall (Oslo). H. Dedichen (Dedichens). E. Martens (Møllendal).

Av deres beretninger for hvert enkelt asyl leveres i det følgende et samlet utdrag.

¹⁾ Se foregaaende side.

²⁾ Ogsaa bestyrer av Kriminalasylet.

Tabeller.

Tabel I. Oversigt over tallet paa de

Tableau du mouvement des hospices d'aliénés indiquant pour chaque

Asyler.	Tilbakeleggende 1/1 1918.			Indkommet i 1918.			Tilsammen behandlet i 1918.			Ut-						
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		helbredet.			bedret.			
		M.	K.		M.	K.		Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.
Gaustad	337	179	158	120	64	56	457	243	214	10	2	8	49	23	26	
Eg	290	147	143	80	42	38	370	189	181	21	9	12	16	8	8	
Rotvoll	291	147	144	101	47	54	392	194	192	22	7	15	32	14	18	
Rønvik	328	177	151	107	44	63	435	221	214	23	8	15	27	14	13	
Dikemark	538	266	272	120	67	53	658	333	325	6	5	1	37	17	20	
Blakstad	139	74	65	19	9	10	158	83	75	3	3	-	3	2	1	
Veum	210	113	97	67	31	36	277	144	133	16	5	11	14	8	6	
Sanderud	230	135	95	60	25	35	290	160	130	16	1	15	15	9	6	
Prestsæter	191	100	91	51	29	22	242	129	113	15	4	11	17	9	8	
Faret	189	114	75	35	26	9	224	140	84	6	5	1	-	-	-	
Kristiansands	32	14	18	2	1	1	34	15	19	-	-	-	-	-	-	
Dale	213	110	103	75	36	39	288	146	142	12	6	6	19	11	8	
Valen	198	99	99	44	26	18	242	125	117	8	7	1	11	8	3	
Neevengaarden	305	130	175	102	48	54	407	178	229	19	10	9	30	17	13	
Fastings minde	111	111	-	30	30	-	141	141	-	-	-	-	-	-	-	
Opdøl	132	64	68	43	29	14	175	93	82	9	6	3	6	4	2	
Trondhjems	82	44	38	17	7	10	99	51	48	2	-	2	-	-	-	
Oslo	67	-	67	16	-	16	83	-	83	-	-	-	2	-	2	
Dedichens	51	21	30	76	35	41	127	56	71	5	1	4	26	12	14	
Møllendal	90	47	43	38	17	21	128	64	64	3	1	2	4	1	3	
Kriminalasylet	33	33	-	3	3	-	36	36	-	-	-	-	-	-	-	
Ialt	4 057	2 125	1 932	1206	616	590	5263	2741	2522	196	80	116	308	157	151	

¹⁾ Som privat forpleiede skulde kun opføres de, for hvem forpleiningsutgiftene utredes av

²⁾ Som sindssyk.

³⁾ 8 (Gaustad 4, Rotvoll 3, Veum 1) er indkommet 2 ganger i asyl i aarets løp.

pa a sindssykeasylene behandlede.

hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien.

gaat									Tilsammen utgaat og død.			Tilbakeiggende ^{31/12} 1918.			Middelbelæg.	Forpleiningsdage.	Av hele belægget forpleides for privat regning. 1)
uhelbredet.			efter avgit erklæring.			Døde.											
Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav				
	M.	K.		M.	K.		M.	K.		M.	K.		M.	K.			
32	23	9	2	2	-	34	18	16	127	68	59	330	175	155	336.4	122 798	144
17	8	9	-	-	-	20	9	11	74	34	40	296	155	141	292.5	106 757	75
25	12	13	2	2	-	24	17	7	105	52	53	287	142	145	288.8	105 411	62
37	20	17	2	2	-	34	19	15	123	63	60	312	158	154	310.9	113 479	14
44	25	19	-	-	-	47	28	19	134	75	59	524	258	266	534.0	194 912	14
-	-	-	-	-	-	17	13	4	23	18	5	135	65	70	138.6	50 578	9
13	5	8	-	-	-	22	16	6	65	34	31	212	110	102	211.1	77 049	15
4	4	-	1	1	-	27	15	12	63	30	33	227	130	97	227.5	83 022	40
6	6	-	1	1	-	9	5	4	48	25	23	194	104	90	193.0	70 445	25
17	11	6	-	-	-	14	11	3	37	27	10	187	113	74	190.4	69 490	31
1	1	-	-	-	-	2	-	2	3	1	2	31	14	17	31.3	11 443	-
22	7	15	-	-	-	19	8	11	72	32	40	216	114	102	210.5	76 848	35
4	1	3	-	-	-	21	9	12	44	25	19	198	100	98	198.1	72 290	18
31	19	12	1	1	-	30	12	18	111	59	52	296	119	177	290.6	106 080	78
3	3	-	-	-	-	58	58	-	61	61	-	80	80	-	103.6	37 834	-
4	4	-	-	-	-	20	10	10	39	24	15	136	69	67	138.7	50 628	15
6	3	3	-	-	-	8	4	4	16	7	9	83	44	39	84.8	30 951	6
4	-	4	-	-	-	6	-	6	12	-	12	71	-	71	67.3	24 584	44
29	10	19	-	-	-	6	5	1	66	28	38	61	28	33	55.4	20 233	126
3	1	2	-	-	-	33	16	17	43	19	24	85	45	40	86.2	31 457	2
2	2	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	34	34	-	33.1	12 084	-
304	165	139	9	9	-	451	273	178	1268	684	584	3 995	2 057	1 938	4 023	1468 391	653

vedkommende sykes paarørende eller ved legatmidler.

Tabel II. Ialt behandlet.
 Nombre des aliénés traités dans les hospices.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rot-voll.		Røn-vik.		Dike-mark.		Blak-stad.		Veum.		Sande-rud.		Prest-sæter.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.																		
Melancholia.....	446	161	285	21	31	7	47	23	29	13	21	9	21	5	3	16	26	1	1	19	30
Mania.....	226	99	127	15	13	8	17	14	20	3	6	2	5	1	1	9	12	-	-	10	10
Amentia.....	90	44	46	3	2	5	4	1	6	1	7	10	12	-	3	1	-	-	1	-	-
Dementia.....	3 203	1 705	1 498	143	119	111	74	114	110	149	131	208	216	49	39	88	79	110	75	65	44
Paranoia.....	172	114	58	5	3	25	12	15	5	2	3	12	4	2	-	3	-	7	2	11	15
Insania periodica.....	341	132	209	7	3	10	12	7	6	6	16	27	30	3	5	-	3	7	32	2	1
— epileptica.....	124	86	38	4	1	3	-	-	5	10	7	5	1	6	1	9	5	6	2	8	2
— hysterica.....	107	6	101	1	19	-	7	-	5	-	8	1	10	-	10	-	3	-	8	-	2
— hypochondrica.....	19	12	7	2	3	-	-	-	-	2	-	2	2	-	-	-	-	2	-	1	1
— degenerativa.....	153	98	55	13	8	7	4	4	3	3	3	29	16	8	8	-	2	3	1	1	-
— neurasthenica.....	20	13	7	-	-	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Alcoholismus.....	30	29	1	3	-	1	-	-	-	3	-	4	1	-	-	6	-	1	-	-	-
Paralysis generalis....	77	64	13	11	3	4	-	5	1	4	1	19	4	-	2	-	1	-	-	-	-
Vitia org. cerebri.....	13	7	6	-	1	-	-	-	1	-	2	2	1	1	-	-	-	2	-	-	1
Idiotia (imbecillitas) ..	222	154	68	9	6	6	4	7	3	23	8	3	2	8	5	10	3	19	8	11	6
Til observation.....	19	17	2	6	2	1	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Morbus nullus.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	5 263	2 741	2 522	243	214	189	181	194	198	221	214	333	325	83	75	144	133	160	130	129	113

Tabel II (forts.).

Sygdom.	Faret.		Kristiansands.		Dale.		Valen.		Neeveengården.		Fastingssminde.		Opdøl.		Trondhjems.		Oslo.	Dedichens.		Møllendal.		Kriminalasylet.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
Melancholia.....	2	1	-	-	2	9	12	2	6	11	2	3	6	1	5	16	10	17	8	9	1	
Mania.....	1	1	-	-	1	6	6	8	3	5	1	3	3	1	2	6	9	2	12	10	-	
Amentia.....	2	-	-	-	7	3	5	2	6	5	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Dementia.....	110	64	11	17	107	100	72	81 ¹⁾	109	158	102	62	47	35	33	54	10 ²⁾	16	37	41	13	
Paranoia.....	2	-	2	-	2	1	2	-	3	7	15	1	1	-	-	1	1	2	3	2	1	
Insania periodica.....	8	15	-	1	13	14	7	13	7	18	1	5	8	3	-	1	16 ³⁾	30	-	1	3	
— epileptica.....	2	1	-	1	3	1	6	2	6	4	10	6	4	-	-	-	-	-	-	1	2	
— hysterica.....	-	-	-	-	1	2	-	4	2	12	-	1	2	-	3	3	-	3	-	-	-	
— hypochondrica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
— degenerativa.....	-	-	-	-	1	1	3	-	11	4	2	2	2	3	2	-	2 ⁴⁾	-	-	-	-	6
— neurasthenica.....	2	-	-	-	3	2	3	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	1	-	-	-	-	-	-	-	6	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Paralysis generalis.....	-	-	-	-	1	-	1	-	9	3	-	1	1	-	-	-	5	-	1	-	-	-
Vitia org. cerebri.....	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	10	2	2	-	5	3	7	5	5	2	6	5	5	7	3	2	2	1	3	-	6	
Til observation.....	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Morbus nullus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	140	84	15	19	146	142	125	117	178	229	141	93	82	51	48	83	56	71	64	64	36	

¹⁾ Derav dem. præcox 103 mænd og 153 kvinder.

²⁾ — — — — — 8 — — — — — 6 — — — — — ; dem. sen. 1 kv.; dem. sec. 2 kv.; dem. paran. 2 m. og 7 kv.

³⁾ — — — — — manisk depression 15 m. og 28 kv.

⁴⁾ Meldt under diagnosen «katatoni».

Tabel III. Indkommet.
 Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvoll.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.		Sande- rud.		Prest- sæter.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.																		
Melancholia.....	128	49	79	6	8	-	9	7	9	2	8	-	3	2	1	4	4	-	1	8	7
Mania.....	118	53	65	6	5	6	6	10	14	2	2	-	1	1	-	3	9	-	-	3	4
Amentia.....	55	33	22	3	2	3	2	1	-	1	6	6	2	-	-	1	-	-	1	-	-
Dementia.....	559	296	263	38	27	24	15	19	26	22	30	35	32	3	8	17	19	16	14	12	10
Paranoia.....	18	10	8	-	-	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Insania periodica.....	125	47	78	-	-	3	2	1	-	1	5	8	10	1	-	-	-	3	14	-	-
— epileptica.....	27	19	8	-	-	-	-	-	-	1	1	3	-	1	1	4	2	-	-	-	1
— hysterica.....	35	2	33	-	7	-	1	-	3	-	3	-	1	-	-	-	1	-	4	-	-
— hypochondrica.....	4	2	2	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— degenerativa.....	23	16	7	1	1	-	1	-	-	2	-	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica.....	9	6	3	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis...	34	31	3	4	-	1	-	4	-	3	1	7	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Vitia org. cerebri....	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Idiotia (imbecillitas)...	48	34	14	1	3	1	1	2	1	8	3	1	-	-	-	-	1	1	-	5	-
Til observation.....	15	13	2	5	2	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Morbus nullus.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	1 206	616	590	64	56	42	38	47	54	44	63	67	53	9	10	31	36	25	35	29	22

Tabel III (forts.).

Sygdom.	Faret.		Kristian- sands.		Dale.		Valen.		Neeven- gaarden.		Fastings- minde.	Opdøl.		Trond- hjems.		Oslo.	Dedi- chens.		Møllen- dal.		Krimi- nal- asylet.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
Melancholia.....	-	-	-	-	1	-	5	2	4	7	-	1	2	-	-	3	7	10	2	5	-
Mania.....	-	1	-	-	1	4	4	4	1	3	-	3	2	-	2	1	8	1	5	6	-
Amentia.....	2	-	-	-	5	2	5	2	5	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia.....	14	1	-	-	19	20	7	7	18	18	21	16	3	3	6	11	¹⁾ 4	¹⁾ 8	8	8	-
Paranoia.....	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
Insania periodica.....	6	7	-	1	7	9	1	-	3	7	-	3	2	-	-	1	²⁾ 10	²⁾ 20	-	-	-
— epileptica.....	-	-	-	-	1	-	1	2	1	1	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— hysterica.....	-	-	-	-	-	1	-	1	2	8	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-
— hypochondrica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa..	-	-	-	-	1	-	-	-	4	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
— neurasthenica.	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Paralysis generalis...	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	1	-	-	-	-	4	-	1	-	-
Vitia org. cerebri....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas) ..	2	-	-	-	1	2	1	-	3	-	2	1	2	3	1	-	1	-	-	-	1
Til observation.....	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Morbus nullus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	26	9	1	1	36	39	26	18	48	54	30	29	14	7	10	16	35	41	17	21	3

¹⁾ Derav dem. præcox 3 md. og 4 kv.; dem. paranoid 1 md. og 4 kv.

²⁾ Alle meldt under diagnosen manisk depresion.

Tabel IV. Ut-
Nombre des sorties

Sygdom.	Alle asyler.			Gautstad.		Eg.		Rotvoll.		Rønvik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.	
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	
		M.	K.														
Melancholia	55	16	39	1	3	2	5	1	7	2	5	-	-	2	2	5	
Mania	48	18	30	1	3	3	3	5	8	2	-	-	-	-	1	5	
Amentia	25	19	6	-	-	2	-	-	-	1	5	1	-	-	-	-	
Dementia	13	9	4	-	-	1	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	
Paranoia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Insania periodica	33	10	23	-	-	1	4	-	-	-	5	-	-	1	-	-	
— epileptica	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
— hysterica	12	1	11	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	
— hypochondrica	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
— degenerativa	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Alcoholismus	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Morbus nullus	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Ialt	196	80	116	2	8	9	12	7	15	8	15	5	1	3	5	11	

1) Paa Opdøl blev en mand overført fra ins. epilept. til alkoholisme og utskrevet helbredet.

Tabel V. Ut-
Nombre des sorties en

Sygdom.	Alle asyler.			Gautstad.		Eg.		Rotvoll.		Rønvik.		Dike- mark.		Blak- stad.	
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.												
Melancholia	44	15	29	3	3	-	5	2	4	1	2	-	1	-	-
Mania	20	11	9	-	1	-	1	1	2	-	1	-	1	-	-
Amentia	6	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Dementia	142	76	66	18	16	3	2	8	10	11	6	6	8	1	1
Paranoia	10	7	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Insania periodica	40	21	19	-	-	2	-	1	-	-	-	6	5	-	-
— epileptica	4	1	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
— hysterica	12	-	12	-	3	-	-	1	-	1	-	-	2	-	-
— hypochondrica	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	14	10	4	-	2	-	-	1	-	2	-	5	1	-	-
— neurasthenica	3	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	4	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia org. cerebri	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	6	3	3	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-
Ialt	308	157	151	23	26	8	8	14	18	14	13	17	20	2	1

skrevet helbredet.

en état de guérison.

Sanderud.		Prestsæter.		Faret.		Dale.		Valen.		Neevengaarden.		Opdøl.		Trondhjems.	Dedichens.		Møllendal.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	3	7	-	-	-	2	1	-	1	1	-	1	1	1	1	-	1
-	-	1	4	-	-	-	1	2	1	-	1	2	2	1	-	1	-	-
-	-	-	-	1	-	4	1	3	-	2	3	1	-	-	-	-	-	-
-	2	-	-	1	-	1	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	9	-	-	3	1	1	-	1	-	1	2	1	-	-	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	15	4	11	5	1	6	6	7	1	10	9	6	3	2	1	4	1	2

skrevet bedret.

état d'amélioration.

Veum.		Sanderud.		Prestsæter.		Dale.		Valen.		Neevengaarden.		Opdøl.		Oslo.	Dedichens.		Møllendal.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.
1	1	-	-	4	5	1	2	2	1	-	1	-	1	-	1	2	-	1
4	2	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	3	-	1	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	2	9	4	2	-	-	-	-	-
1	2	7	5	2	2	3	2	2	2	-	-	-	-	2	3	2	-	2
-	-	1	1	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	2	2	-	-	2	2	1	-	4	9	-	-
-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
8	6	9	6	9	8	11	8	8	3	17	13	4	2	2	12	14	1	3

Tabel VI. Utskrevet uhelbredet.

Nombre des sorties en état de non guérison.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvoll.		Rønvik.		Dike- mark.		Veum.		Sande- rud.	Prest- sæter.
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.
		M.	K.														
Melancholia.....	20	6	14	1	-	1	2	-	2	1	-	-	-	1	1	-	1
Mania.....	12	8	4	2	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1
Dementia.....	181	94	87	15	8	5	4	9	7	9	13	17	15	3	6	3	1
Paranoia.....	10	7	3	-	-	-	2	1	-	-	-	2	-	-	-	1	1
Insania periodica.....	16	4	12	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-
— epileptica.....	12	9	3	1	-	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	1
— hysterica.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica.....	4	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	14	7	7	-	1	-	-	-	1	-	-	2	1	-	1	-	-
— neurasthenica.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	5	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	28	20	8	2	-	1	-	1	2	6	3	-	1	1	-	-	1
Ialt	304	165	139	23	9	8	9	12	13	20	17	25	19	5	8	4	6

Tabel VI (forts.).

Sygdom.	Faret.		Kri- stian- sands.	Dale.		Valen.		Neeven- gaarden.		Fastings- minde.	Opdøl.	Trond- hjems.		Oslo.	Dedi- chens.		Møllen- dal.		Krimi- nal- asylet.
	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
Melancholia	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	7	-	-	-
Mania	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-
Dementia	7	4	1	5	9	1	1	12	9	2	1	2	2	3	1	4	-	2	
Paranoia	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Insania periodica	-	2	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	6	-	-	
— epileptica	1	-	-	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— hysterica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
— hypochondrica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	
— degenerativa	-	-	-	-	1	-	-	3	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	
— neurasthenica	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Paralysis generalis	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Idiotia (imbecillitas)	2	-	-	1	1	-	1	1	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	
Ialt	11	6	1	7	15	1	3	19	12	3	4	3	3	4	10	19	1	2	2

Tabel VII. Døde.

Nombre des décès dans les hospices d'aliénés.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rot-voll.		Røn-vik.		Dike-mark.		Blak-stad.		Veum.		Sande-rud.	
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	Kv.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.																
Melancholia.....	38	16	22	2	2	1	4	4	2	1	3	-	2	1	-	1	-	1	-
Mania.....	8	5	3	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Amentia.....	11	3	8	-	-	-	1	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-
Dementia.....	277	163	114	7	7	4	5	8	5	10	7	17	10	8	2	11	5	7	8
Paranoia.....	8	7	1	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Insania periodica.....	16	6	10	1	2	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	2	3
— epileptica.....	17	15	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-
— hysterica.....	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— hypochondrica.....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	7	5	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-
Alcoholismus.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	34	28	6	6	2	1	-	2	-	2	-	7	3	-	-	1	-	1	-
Vitia org. cerebri.....	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Idiotia (imbecillitas).....	27	21	6	-	1	1	-	2	-	5	-	-	-	2	1	2	1	-	-
Ialt	451	273	178	18	16	9	11	17	7	19	15	28	19	13	4	16	6	15	12

Tabel VII (forts.).

Sygdom.	Prest-sæter.		Faret.		Kri-stian-sands.	Dale.		Valen.		Neeven-gaarden.		Fastings-minde.	Opdøl.		Trond-hjems.		Oslo.	Dedi-chens.		Møllen-dal.	
	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.
Melancholia	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	2	-	1	3	2	-	-	1
Mania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	-	-	1
Amentia	-	-	1	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia	2	1	10	2	2	7	9	5	8	5	16	40	5	5	4	3	3	-	1	13	15
Paranoia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— epileptica	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	8	2	1	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-
Vitia org. cerebri	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	1	-	-	1	-	1	-	1	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Ialt	5	4	11	3	2	8	11	9	12	12	18	58	10	10	4	4	6	5	1	16	17

Tabel VIII. Sygdomsform og behand-

Répartition par formes de la

Sygdom.	Tilbage- liggende 1/1 1918.	Ind- kommet i 1918.	Ialt behandlet i 1918.	Ut-	
				hel- bredet	bedret.
Melancholia.....	318	128	446	55	44
Mania.....	108	118	226	48	20
Amentia.....	34	55	90	25	6
Dementia.....	2 645	559	3 203	13	142
Paranoia.....	155	18	172	1	10
Insania periodica.....	216	125	341	33	40
— epileptica.....	97	27	124	1	4
— hysterica.....	72	35	107	12	12
— hypochondrica.....	15	4	19	1	1
— degenerativa.....	129	23	153	2	14
— neurasthenica.....	11	9	20	-	3
Alcoholismus.....	28	2	30	4	4
Paralysis generalis.....	43	34	77	-	-
Vitia organica cerebri.....	8	5	13	-	2
Idiotia (imbecillitas).....	174	48	222	-	6
Til observation.....	4	15	19	-	-
Morbus nullus.....	-	1	1	1	-
Ialt	4 057	1 206	1) 5 263	196	308

1) Uoverensstemmelser i ovenstaaende tversummer skyldes fordeling av nogen indlagt til

Tabel IX. Procentforholdet av tilbakeliggende, indkomne,

Rapport du nombre des sorties et décès comparé

	Alle asylar.	Gau- stad.	Eg.	Rot- vold.	Røn- vik.	Dike- mark.	Blak- stad.	Veum.	Sande- rud.	Prest- sæter.
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
Tilbakeliggende 1/1 1918.	77.1	73.7	78.4	74.2	75.4	81.8	88.0	75.8	79.3	78.9
Indkommet i 1918.....	22.9	26.3	21.6	25.8	24.6	18.2	12.0	24.2	20.7	21.1
Utgaat helbredet.....	3.7	2.2	5.7	5.6	5.3	0.9	1.9	5.8	5.5	6.2
— bedret.....	5.8	10.7	4.3	8.2	6.2	5.6	1.9	5.0	5.2	7.0
— uhelbredet.....	5.8	7.0	4.6	6.4	8.5	6.7	-	4.7	1.4	2.5
— efter avgit erklæ- ring.....	0.2	0.4	-	0.5	0.5	-	-	-	0.3	0.4
Døde.....	8.6	7.4	5.4	6.1	7.8	7.2	10.8	8.0	9.3	3.7
Ialt utgaat og døde.....	24.1	27.7	20.0	26.8	28.3	20.4	14.6	23.5	21.7	19.8
Tilbakeliggende 31/12 1918	75.9	72.3	80.0	73.2	71.7	79.6	85.4	76.5	78.3	80.2

lingens utfald for alle asyler.

maladie et résultat du traitement.

gaat			Tilbage- liggende ^{31/12} 1918.	Procentforhold til					
				alle for samme sygdom behandlede				alle	
uhel- bredet.	efter avgit er- klæring.	død.		hel- bredede.	bedrede.	uhel- bredede.	døde.	behand- lede.	ind- komne.
20	-	38	290	12.3	9.9	4.5	8.5	8.5	10.6
12	-	8	139	21.2	8.8	5.3	3.5	4.3	9.8
-	-	11	47	27.8	6.7	-	12.2	1.7	4.6
181	-	277	2 591	0.4	4.4	5.7	8.7	60.9	46.3
10	-	8	143	0.6	5.8	5.8	4.7	3.3	1.5
16	-	16	236	9.7	11.7	4.7	4.7	6.5	10.4
12	-	17	90	0.8	3.2	9.7	13.7	2.4	2.2
1	-	2	77	11.2	11.2	0.9	1.9	2.0	2.9
4	-	2	14	5.3	5.3	21.1	10.0	0.4	0.3
14	-	7	116	1.3	9.2	9.2	4.6	2.9	1.9
1	-	-	16	-	15.0	5.0	-	0.4	0.7
-	-	1	22	13.3	13.3	-	3.3	0.6	0.2
5	-	34	38	-	-	6.5	44.2	1.5	2.8
-	-	3	8	-	15.4	-	23.1	0.2	0.4
28	-	27	163	-	2.7	12.7	12.2	4.2	4.0
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
304	9	451	3 995						

observation» til de respektive sygdomsgrupper.

utgaaede og døde til de paa hvert asyl ialt behandlede.

au total des aliénés traités dans les hospices.

Faret.	Kri- stian- sands.	Dale.	Valen.	Neeven- gaarden.	Fastings- minde.	Opdøl.	Trond- hjems.	Oslo.	Dedi- chens.	Møllen- dal.	Kriminal- asylet.
pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
84.4	94.1	74.0	81.8	74.9	78.7	75.4	82.8	80.7	40.2	70.3	91.7
15.6	5.9	26.0	18.2	25.1	21.3	24.6	17.2	19.3	59.8	29.7	8.3
2.7	-	4.2	3.3	4.7	-	5.1	2.0	-	3.9	2.4	-
-	-	6.6	4.5	7.4	-	3.4	-	2.4	20.5	3.1	-
7.6	2.9	7.6	1.7	7.6	2.1	2.3	6.1	4.9	22.9	2.3	5.6
-	-	-	-	0.2	-	-	-	-	-	-	-
6.2	5.9	6.6	8.7	7.4	41.2	11.5	8.1	7.2	4.7	25.8	-
16.5	8.8	25.0	18.2	27.3	43.3	22.3	16.2	14.5	52.0	33.6	5.6
83.5	91.2	75.0	81.8	72.7	56.7	77.7	83.8	85.5	48.0	66.4	94.4

Tabel X. Hjemstavn for alle i aarets løp indkomne.

Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés.

Hjemstavn.	Ialt.	Ganstad.	Eg.	Rotvoll.	Rønvik.	Dikemark.	Blakstad.	Veum.	Sanderud.	Prestsæter.	Faret.	Kristiansands.	Dale.	Valen.	Neevengaarden.	Fastings minde.	Opdøl.	Trondhjems.	Oslo.	Dedichens.	Møllendal.	Kriminalasylet.	
Bygdene i:																							
Akershus amt	62	25	.	.	.	4	19	.	.	1	3	10	.	.
Smaalenenes	53	5	.	.	.	1	.	45	1	.	.	1	.	.
Buskerud	25	16	1	7	1	.
Jarlsberg og Larvik	22	18	1	2	1	.
Hedemarkens	63	5	.	.	1	.	.	.	55	1	2	1	.
Kristians	44	1	.	.	.	2	.	.	.	40	1	.	.
Bratsberg	42	1	4	.	.	2	31	2	2	.
Nedenes	26	.	25	.	.	1
Lister og Mandal	30	.	26	1	3	.
Stavanger	49	.	2	2	.
Søndre Bergenhus	59	1	45	2	.
Nordre Bergenhus	40	44	32	3	6	5	.
Romsdals	50	.	.	9	38	.	.	.	3	.	.
Søndre Trondhjems	43	.	.	36	5	.	.	2	.	.
Nordre Trondhjems	26	.	.	19	2	5
Nordlands	66	1	.	.	56	7	2	.	.
Tromsø	33	.	.	2	28	3
Finmarkens	12	.	.	.	11	1
Bygdene ialt	745	73	57	66	98	10	19	45	55	42	31	.	45	44	39	18	38	11	3	26	25	.	

Byene:																						
Kristiania	140	11	-	-	-	95	-	3	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	12	16	-	-
Drøbak	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Sarpsborg	5	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Fredrikstad	9	1	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredrikshald	6	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Drammen	8	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Hønefoss	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Horten	9	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tønsberg	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-
Sandefjord	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Larvik	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsvinger	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hamar	5	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lillehammer	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	8	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	-
Porsgrund	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Brevik	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Langesund	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Notodden	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kragerø	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tvedestrand	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Lillesand	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	14	-	9	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
Mandal	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Farsund	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Flekkefjord	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	38	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	28	-	1	-	-	-	-	1	3	3	-
Kopervik	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Haugesund	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Bergen	72	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57	6	-	-	-	-	6	-	1
Aalesund	8	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	3	-
Molde	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund	9	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	1	-
Trondhjem	29	1	-	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4	1	-	-
Levanger	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel X (forts.)

Hjemstavn.	Ialt.	Gaustad.	Eg.	Rotvoll.	Rønvik.	Dikemark.	Blakstad.	Veum.	Sanderud.	Prestsæter.	Faret.	Kristiansands.	Dale.	Valen.	Neeveengaarden.	Fastings minde.	Opdøl.	Trondhjems.	Oslo.	Dedichens.	Møllendal.	Kriminalasylet.
Stenkjær	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Namsos	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mosjøen	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø	5	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vardø	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Vadsø	4	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Byene ialt	429	42	23	33	9	96	-	20	5	9	3	2	29	-	60	12	5	¹⁾ 6	13	47	12	3
Fra Danmark	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Sverige	14	1	-	-	-	6	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	1	-
« Finland	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« England	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Belgien	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
« Rusland	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Amerika	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Uopgitt, ukjent, uten fast bosted	10	²⁾ 2	-	2	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	1 205	³⁾ 119	80	101	107	120	19	67	60	51	35	2	75	44	102	30	43	17	16	76	38	3

¹⁾ Derav 2 i byer i Nordre Trondhjems amt.

²⁾ Norske.

³⁾ 1 av disse var 2 ganger indlagt i asylet.

Tabel XI. De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen.

Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Ialt.	Derav		Under 20 aar.		20—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		80—90		Uopgit.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		Melancholia.....	100	56	64	1	2	5	8	4	7	9	20	6	17	9	10	1	-	1	-
Mania.....	84	34	50	7	8	12	20	4	17	6	4	3	-	2	-	-	-	-	-	-	1
Amentia.....	54	32	22	6	2	9	5	8	7	4	5	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia.....	358	181	177	28	14	55	49	42	42	13	20	9	18	18	21	13	10	3	3	-	-
Paranoia.....	10	3	7	-	-	-	-	1	3	-	2	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica.....	46	12	34	1	2	5	12	3	8	2	5	1	3	-	4	-	-	-	-	-	-
— epileptica.....	16	10	6	2	-	3	1	3	3	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica.....	28	2	26	-	1	14	1	6	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica.....	3	2	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	13	8	5	-	1	4	1	4	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica.....	8	5	3	-	-	1	-	2	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	31	28	3	-	-	-	-	7	1	12	1	8	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri.....	3	1	2	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	37	26	11	5	-	8	5	5	1	5	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Til observation.....	4	4	-	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	796	385	411	50	30	105	115	86	100	56	67	39	48	31	36	14	10	4	3	-	2

Tabel XII. Alder, i hvilken de første symptomer ytret sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Under 15 aar.		15—20		20—25		25—30		30—35		35—40		40—45		45—50		50—60		60—70		Over 70 aar.		Ukjendt eller uopgit.	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Melancholia.....	-	-	3	4	5	5	2	2	2	5	-	4	2	13	4	4	6	16	6	8	1	-	5	3
Mania.....	1	-	9	10	4	8	5	13	1	6	5	8	2	1	2	1	3	1	2	-	-	-	-	2
Amentia.....	1	-	6	2	5	4	2	1	2	7	6	-	2	4	2	1	5	3	-	-	-	-	1	-
Dementia.....	6	1	37	23	36	23	23	22	21	24	7	14	6	9	1	9	7	7	12	15	11	9	14	21
Paranoia.....	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-	-	-	2	1	-	1	1	-	-	-	1
Insania periodica.....	1	-	-	7	4	4	2	4	3	6	-	4	1	1	1	1	4	-	1	-	-	-	-	2
— epileptica.....	1	2	2	-	-	1	1	-	3	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
— hysterica.....	-	1	-	1	1	8	-	4	-	3	1	2	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	4
— hypochondrica.....	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	-	-	1	1	2	1	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1
— neurasthenica.....	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Alcoholismus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1	4	1	7	-	4	-	6	-	1	-	-	-	1	1
Vitia organica cerebri.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	25	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Til observation.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Ialt	36	15	58	48	57	54	42	48	41	54	25	37	23	30	13	20	31	34	22	26	12	9	25	36

Tabel XIII. Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Ialt indkommet.			Under 1/2 aar.			1/2—1 aar.			1—2 aar.			2 aar og derover.			Ukjendt varighet.		
	Tils.	Derav		Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.
		M.	K.															
Gaustad	87	46	41	36	18	18	19	11	8	7	2	5	22	13	9	3	2	1
Eg	53	23	30	26	10	16	6	2	4	5	4	1	15	7	8	1	-	1
Rotvoll	65	27	38	35	15	20	6	2	4	7	5	2	12	4	8	5	1	4
Rønvik	62	24	38	32	8	24	5	4	1	9	4	5	16	8	8	-	-	-
Dikemark	91	51	40	24	13	11	22	11	11	10	4	6	18	11	7	17	12	5
Blakstad	9	6	3	2	1	1	2	2	-	-	-	-	5	3	2	-	-	-
Veum	50	23	27	22	10	12	5	2	3	7	3	4	16	8	8	-	-	-
Sanderud	41	15	26	23	6	17	3	2	1	5	1	4	10	6	4	-	-	-
Prestsæter	37	20	17	9	7	2	2	1	1	3	2	1	22	9	13	1	1	-
Faret	26	20	6	5	3	2	3	2	1	4	3	1	13	12	1	1	-	1
Kristiansands	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dale	53	22	31	23	9	14	6	3	3	4	2	2	18	8	10	2	-	2
Valen	27	15	12	18	11	7	3	1	2	2	1	1	1	1	1	3	1	2
Neevengaarden	67	33	34	33	12	21	5	4	1	13	10	3	16	7	9	-	-	-
Fastings minde	5	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-
Opdøl	30	19	11	13	6	7	2	2	-	4	2	2	11	9	2	-	-	-
Trondhjems	10	5	5	-	-	-	1	-	1	1	-	1	8	5	3	-	-	-
Oslo	7	-	7	1	-	1	1	-	1	-	-	-	5	-	5	-	-	-
Dedichens	53	23	30	33	15	18	6	4	2	2	-	2	9	2	7	3	2	1
Møllendal	22	8	14	15	7	8	2	-	2	1	-	1	4	1	3	-	-	-
Ialt	796	385	411	351	152	199	100	53	47	84	43	41	225	118	107	36	19	17

Tabel XIV. Hjemstavn for de for første gang i et norsk asyl indkomne.

Domicile des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Kristiania.		Akershus.		Østfold.		Buskerud.		Vestfold.		Hedmark.		Oppland.		Telemark.		Aust-Agder.		Vest-Agder.		Rogaland.		Hordaland.		Bergen.		Sogn og Fjordane.		Møre.		Sør-Trendelag.		Nord-Trendelag.		Nordland.		Troms.		Finnmark.		Utlandet.	Ukjendt.
	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.						
Gaustad	4	19	1	3	1	11	8	13	12	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	Sverige 1, Finland 1.	1 ¹⁾
Eg																																										1
Rotvoll																																										1
Rønvik																																										6
Dikemark	70	3	1										1		1	1																								1		
Blakstad		9																																							1	
Veum	2		31	15																																					2	
Sanderud												38	3																												2	
Prestsæter	2	1											28	6																											3	
Faret															24	2																									1	
Kristiansands																																										1
Dale	1																																									1
Valen																																										1
Neevengaarden																																										1
Fastings minde				1	1																																					2
Opdøl																																										1
Trondhjems				1																																						2
Oslo	4	2																																								1
Dedichens	12	4	1	2	4	3	1	3							2	3																									5	
Møllendal															2	2																										4
Sum	95	38	1	37	20	16	11	14	16	43	3	30	6	32	10	11	9	19	14	36	29	36	41	26	26	39	13	28	13	18	5	36	1	15	3	6	3	15	8			
				39	57	27	30	46	36	42	20	33	65																													

773 (480 fra bygdene, 293 fra byene).

¹⁾ Norsk.

Tabel XV. Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

État civil des aliéués reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Ialt.			Ugifte.			Gifte.			I enkestand.			Fraskilte.			Ukjendt.	
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav
		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.
Gaustad	87	46	41	53	27	26	29	18	11	3	-	3	2	1	1	-	-
Eg	53	23	30	36	22	14	12	-	12	3	-	3	2	1	1	-	-
Rotvoll	65	27	38	33	13	20	24	12	12	7	1	6	1	1	-	-	-
Rønvik	62	24	38	38	19	19	21	5	16	3	-	3	-	-	-	-	-
Dikemark	91	51	40	64	35	29	20	14	6	3	-	3	2	-	2	2	2
Blakstad	9	6	3	6	4	2	2	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Veum	50	23	27	25	12	13	21	9	12	4	2	2	-	-	-	-	-
Sanderud	41	15	26	22	9	13	14	5	9	5	1	4	-	-	-	-	-
Prestsæter	37	20	17	23	14	9	12	5	7	2	1	1	-	-	-	-	-
Faret	26	20	6	21	17	4	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansands	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dale	53	22	31	33	13	20	14	7	7	4	1	3	1	-	1	1	1
Valen	27	15	12	15	8	7	12	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Neevengaarden	67	33	34	47	23	24	16	8	8	4	2	2	-	-	-	-	-
Fastings minde	5	5	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Opdøl	30	19	11	24	16	8	4	2	2	2	1	1	-	-	-	-	-
Trondhjems	10	5	5	9	5	4	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Oslo	7	-	7	4	-	4	2	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-
Dedichens	53	23	30	22	10	12	25	11	14	6	2	4	-	-	-	-	-
Møllendal	22	8	14	16	5	11	6	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	796	385	411	496	256	240	240	111	129	48	11	37	9	4	5	3	3

Tabel XVI. De opgivne aarsaker¹⁾ til sindssygd

Cause présumée de la maladie pour les aliénés reçus

Aarsaker.	Alle asylr.			Gau- stad.		Eg.		Rot- voll.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.	
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.														
I. Arvelig anlæg																	
er antat hos	246	122	124	20	18	10	22	17	9	7	11	-	-	2	1	11	9
II. I eller uten forbindelse med arvelig anlæg er opgit følgende andre aarsaker:																	
a. Psykiske aarsaker.																	
Religiøse grublerier	11	2	9	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1
Sindslidelser (økonomiske be- kymringer, ulykkelige fa- milieforhold, ulykkelig kjærlighet etc.), sorg	22	4	18	-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	2	6
Sindsindtryk; nervesjok	25	10	15	3	2	-	-	-	-	2	5	-	-	-	-	-	1
Fængselsstraf; tvangsarbeide, forbryderliv	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krigsfrygt, militærtjeneste, neutralitetsvakt	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Ophold i utlandet	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Søvnløshet	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b. Legemlig sygdom.																	
Tyfoidefeber	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Poliomyelit	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meslinger	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Influenta	39	17	22	3	1	2	-	1	1	2	5	-	-	-	-	1	2
Pnevmoni	2	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Malaria	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syflis	36	25	11	3	-	1	-	4	2	3	3	6	3	-	-	3	1
Tuberkulose	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chorea	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tunghørt	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Epilepsi	9	6	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	4	2
Fald, støt etc. paa hodet; commotio cerebri	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-
Hjernesygdom	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nevrastheni	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Otit	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arteriosklerose	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mavekatarr	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Anamnesticke data.

(forts.).

Sandrud.		Prestsæter.		Faret.		Kristiansands.	Dale.		Valen.		Neevengaarden.		Fastingssminde.	Opdøl.		Trondhjems.		Oslo.	Dedichens.		Møllendal.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	24	13	14	5	-	-	8	14	11	7	25	25	1	15	9	2	4	4	-	-	-	-
1	2	7	3	15	6	1	14	17	4	5	8	9	4	4	2	3	1	3	23	30	8	14
15	26	20	17	20	6	1	22	31	15	12	33	34	5	19	11	5	5	7	23	30	8	14

Tabel XVII. Oversigt over de for første gang i et norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling.

Profession et condition sociale des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Stand.	Alle asylr.			Gaustad.		Eg.		Rot-voll.		Røn-vik.		Dike-mark.		Blak-stad.		Veum.		Sande-rud.		Prest-sæter.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.																		
Akademisk og teknisk stand.....	8	5	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-
Arbeiderstanden	159	98	61	19	3	9	1	9	5	5	6	6	5	4	1	7	14	-	1	10	5
Bonde-, husmands- og inderststand..	190	85	105	7	6	4	8	6	14	2	10	-	-	1	-	5	3	9	16	3	12
Embeds- og bestillingsmandsstand...	12	4	8	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Haandverkerstanden, maskinister, sy-piker etc.	94	46	48	10	3	1	4	8	8	-	2	14	3	-	1	4	1	-	1	-	-
Handelsstanden	52	27	25	1	1	1	2	2	-	1	-	2	-	-	-	1	3	1	-	-	-
Lærerstanden	14	6	8	1	3	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Militærstanden	3	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sjømandsstanden, fiskere, losere.....	66	47	19	4	-	3	1	-	4	11	8	5	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Tjenerstanden, sykepleiere.....	93	5	88	1	15	-	11	2	6	-	10	-	11	-	-	1	5	1	7	-	-
Forskjellige andre stillinger ¹⁾	46	28	18	-	-	-	1	-	-	4	-	13	11	1	-	-	-	1	-	-	-
Lægds- og fattiglemmer, omstreifere etc	18	11	7	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	2	1	5	-
Ukjendt eller uten stilling	41	21	20	1	3	3	1	-	-	1	1	11	10	-	1	-	-	-	-	-	-
Sum	796	385	411	46	41	23	30	27	38	24	38	51	40	6	3	23	27	15	26	20	17

¹⁾ Derav opgit: 7 kontordamer, 1 kunstmaler, 1 fjeldfinne, 1 student, 1 skoleelev, 1 gaardeier, 1 gartner, 8 kontorister, 3 fabrikarbeidere, 5 fabrikarbeidersker, 1 postelev, 1 jernbanefunktionær.

Tabel XVII (forts.)

Stand.	Faret.		Kri- stian- sands.	Dale.		Valen.		Neeven- gaarden.		Fastings minde.	Opdøl.		Trond- hjems.		Oslo.	Dedi- chens.		Møllen- dal.	
	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.
Akademisk og teknisk stand.....	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Arbeiderstanden	8	1	-	7	3	2	1	5	4	2	2	2	3	3	2	-	-	-	4
Bonde-, husmands- og inderststand ..	9	3	-	7	11	5	5	9	5	-	8	2	1	1	-	6	5	3	4
Embeds- og bestillingsmandsstand...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1	2	-	-
Haandverkerstanden, maskinister, sykker etc.	-	2	1	2	7	2	1	3	9	-	1	1	-	1	-	1	1	-	2
Handelsstanden	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	1	-	1	-	-	10	15	2	-
Lærerstanden	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	1
Militærstanden	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Sjømandsstanden, fiskere, loser.....	1	-	-	2	-	1	-	9	-	-	6	2	-	-	-	1	3	1	1
Tjenerstanden, sykepleiere.....	-	-	-	-	6	-	3	-	9	-	-	1	-	-	1	-	1	-	2
Forskjellige andre stillinger ¹⁾	1	-	-	2	1	3	1	-	1	-	1	-	-	-	2	1	1	1	-
Lægds- og fattiglemmer, omstreifere etc.	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Ukjendt eller uten stilling	-	-	-	1	1	1	1	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	20	6	1	22	31	15	12	33	34	5	19	11	5	5	7	23	30	8	14

¹⁾ Derav opgit: 1 kontorist, 1 engelsk kanoner, 1 kontorist, 1 telegrafistinde, 1 agronom, 1 elektriker, 1 skibsbygger, 1 kontorists hustru, 1 jormor, 2 musikere, 1 kontordame, 1 modehandlerinde, 1 journalist, 1 kunstnerinde.

Tabel XVIII. Interkurrente sygdomme

Cas des maladies intercurrentes

Sygdom.	Ialt behand- lede tilfælde.			Gau- stad.		Eg.		Rot- voll.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.														
Angina	8	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3
Apoplexi	5	1	4	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Appendicit	6	3	3	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Bronkit, bronkopnevmoni	23	11	12	-	-	1	-	1	1	2	1	-	-	-	-	-	1
Bursitis	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Contusio	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Cystit, cystopyelit etc.	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Diarré, enterit etc.	166	54	112	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-	21	11	4	-
Distorsio	6	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Erysipelas	18	5	13	1	3	1	3	-	2	-	-	2	-	1	3	-	-
Feber; f. simplex	12	2	10	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris gastrica (tyfoid- feber, kfr. teksten)	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fraktur ¹⁾	18	5	13	-	1	-	1	1	4	-	2	-	-	1	1	1	-
Gastro-enterit	39	23	16	23	15	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Hernia	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdomme ²⁾	8	6	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-
Hæmatemesis	3	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Icterus	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Influenza («spansk syke»)	637	388	249	10	33	14	30	42	20	64	23	86	-	6	-	2	-
Katarr	22	10	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	5
Kræft (cancer, sarkom)	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lumbago	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nefrit	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Parulis	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pneumoni	28	23	5	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Pyogene infektioner (abs- ces, carbunkel, furunkel, lymfangit etc.)	80	53	27	6	-	2	-	8	11	3	2	-	-	7	-	3	4
Rheumatismus artic. acut.	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose	47	20	27	1	-	4	3	-	-	4	6	-	-	3	1	3	-
Tyfoidfeber	7	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Úlcera	2	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Vulnera	13	8	5	2	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	2	1
Øiensygdomme ³⁾	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Øresygdomme ⁴⁾	3	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diverse andre sygdomme.	30	7	23	⁵⁾ 1	⁶⁾ 5	-	-	⁷⁾ 3	-	⁸⁾ 4	-	-	-	-	-	-	⁹⁾ 1
Ialt	1215	647	568	54	62	23	40	53	52	75	43	86	2	46	16	25	20

¹⁾ Costa 1, clavicula 1, humerus 2, radii 4, metacarpi 1, colli femoris 7, crus 2. ²⁾ Herpes empyem, gangræna cutis frontis post contusionem, myoma uteri, othæmatom. ³⁾ Combustio, stomatit. ⁴⁾ Periostit (lues). ⁵⁾ Hæmoptyser. ⁶⁾ Epilepsi. ⁷⁾ Arteriosklerose, organisk hjerte-
prolapsus recti. ⁸⁾ Epistaxis, pleurit, periostit. ⁹⁾ Rheumatisme. ¹⁰⁾ Oedem (vit. org. cord.).

paa asylene 1918.

dans les hospices d'aliénés.

Sand- rud.		Prestsaeter.		Faret.		Kristian- sands.		Dale.		Valen.		Neeven- gaarden.		Fa- stings minde.	Opdøl.		Trond- hjems.	
M.	K.	M.	K.	M.	Kv.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	3	4	3	1	-	-	1	-	1	2	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
1	11	2	4	2	-	-	-	2	3	11	34	8	31	-	-	-	15	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
12	6	-	-	25	19	-	-	2	1	37	57	38	45	44	6	15	-	-
-	1	-	-	1	1	-	-	-	5	-	-	5	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-
8	2	-	-	7	-	-	-	-	-	1	2	1	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	1	-	-	4	2	6	3	6	4	-	7	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	2	1	1	2	1	1	-	4	-	1	1	7	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	¹⁰⁾ 1	¹¹⁾ 1	¹²⁾ 2	¹³⁾ 1	¹⁴⁾ 2	-	-	¹⁵⁾ 1	-	¹⁶⁾ 2	¹⁷⁾ 3	¹⁸⁾ 1	¹⁹⁾ 1	-	-	²⁰⁾ 1	-	-
22	23	8	12	41	28	1	1	11	20	60	109	82	103	44	14	34	2	3

zoster 7, intertrigo 1. ³⁾ Keratit 2. ⁴⁾ Otitis externa 1, otitis media 2. ⁵⁾ Scabies. ⁶⁾ Parotit, prolapsus recti, hæmaturi. ⁸⁾ Erythema nodosum, peritonit, paraldehydintoxikation, ulcerøs sygdom. ¹³⁾ Parafimose. ¹⁴⁾ Tumor mammae, fluor albus. ¹⁵⁾ Flebit. ¹⁶⁾ Hydrarthros genus, ²⁰⁾ Ischias.

Tabel XIX. Dødsårsaker hos de paa asylene døde.

Causes des décès indiqués pour les aliénés décédés dans les hospices.

Dødsårsak.	Ialt.	Derav		Gaustad.	Eg.	Rotvoll.	Rørvik.	Dikemark.	Blakstad.	Veum.	Sanderud.	Prestsæter.	Faret.	Kristian- sands.	Dale.	Valen.	Neeven- gaarden.	Fastings- minde.	Opdøl.	Trondhjems.	Oslo.	Dedichens.	Møllendal.
		M.	K.																				
Debilitas senilis; marasm. sen.	36	16	20	.	.	3	.	2	1	2	2	.	1	1	1	.	8	.	5	5	2	.	3
Tyfoidfieber	1	.	1	1	.	.	.
Lungebetændelse	44	28	16	5	1	2	4	9	.	1	4	.	.	.	2	10	3	2	.	1	.	1	
Rosen	2	2	.	.	.	1
Pyæmi	8	6	2	.	1	1	1	.	1	.	1	.	.	.	1	.	.	.	
Tuberkulose	110	55	55	9	9	4	8	13	4	8	8	3	3	.	5	6	8	13	6	1	.	2	
Influenta, «spansk syke»	38	32	6	.	1	2	6	.	2	.	.	.	3	15	1	.	.	6	
Marasmus	2	1	1	.	.	.	1	1	
Debilitas	6	3	3	.	.	.	3	.	1	1	1	
Apoplexi	9	4	5	.	.	.	1	1	.	1	1	1	2	1	.	1	.	.	
Paralysis generalis	35	29	6	7	1	3	2	10	.	1	1	.	.	.	2	.	5	1	1	.	1	1	
Insania	15	7	8	1	1	3	.	.	.	3	1	1	.	1	
Epilepsi	7	6	1	1	1	1	.	1	.	.	2	.	.	1	2	.	.	3	
Vitia org. cordis	8	1	7	.	.	.	1	2	.	.	.	1	.	1	1	1	
Arteriosklerose	13	8	5	1	1	1	1	4	.	.	.	1	.	1	1	.	1	3	.	.	.	1	
Hjertelammelse	9	5	4	.	1	.	.	.	1	.	4	1	1	
Bronkit. Bronkopneumoni	8	3	5	1	1	.	3	2	.	1	1	
Lungegangræn	2	1	1	.	1	1	
Pleurit, empyem	3	2	1	1	.	.	.	1	1	.	.	
Enterit, gastro-enterit etc.	35	25	10	.	1	2	1	1	5	.	2	1	.	.	2	2	.	8	.	.	.	10	
Peritonit, tarmlammelse	4	4	.	.	1	.	.	.	1	1	1	
Appendicit, colitis ulcerosa	3	3	.	2	.	.	.	1	
Volvulus	2	.	2	2	
Nyresygdøms	18	16	2	1	.	.	.	1	1	
Cysto-pyelit, cysto pyelo-nefrit.	2	2	.	1	1	13	2	.	.	.	
Kræft (cancer og sarkom)	14	7	7	2	.	1	.	1	1	1	3	.	2	.	.	1	1	.	
Gangræn	2	.	2	1	
Selv mord	2	1	1	.	.	.	1	1	
Andre dødsårsaker	13	6	7	¹⁾ 1	.	²⁾ 1	³⁾ 2	.	.	⁴⁾ 1	⁵⁾ 1	.	.	⁶⁾ 1	⁷⁾ 1	⁸⁾ 1	⁹⁾ 1	.	.	.	¹⁰⁾ 1	¹¹⁾ 2	
Tilsammen	451	273	178	34	20	24	34	47	17	22	27	9	14	2	19	21	30	58	20	8	6	6	33

¹⁾ Trauma. ²⁾ Icterus. ³⁾ Hematemesis, drukning. ⁴⁾ Angina phlegmonosa. ⁵⁾ Meningit efter influenza. ⁶⁾ Vit. org. cerebri.
⁷⁾ Anæmi. ⁸⁾ Barsel-feber. ⁹⁾ Endo-perikardit. ¹⁰⁾ Lungeblødning. ¹¹⁾ Hjerneødem, lungeødem.

Tabel XIX (forts.).

Dødsårsak.	Alder og kjøen.																	
	Under 20.		20—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		Over 80 aar.		Uopgit alder.	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Debilitas senilis; marasm. sen.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	7	9	6	5	2	3
Tyfoidfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Lungebetændelse	1	-	-	2	5	4	7	2	4	2	3	5	2	-	-	1	-	-
Rosen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Pyæmi	-	-	2	-	2	1	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	1	18	14	19	17	9	11	2	5	5	5	1	1	-	-	-	1
Influenta, «spansk syke»	1	-	10	4	11	1	5	1	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Marasmus	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Debilitas	-	1	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Apoplexi	-	-	-	-	-	-	1	2	1	1	1	1	1	2	-	-	-	-
Paralysis generalis	-	-	-	-	9	1	15	4	3	1	1	-	-	-	-	-	1	-
Insania	-	-	2	-	2	2	2	-	-	3	1	3	-	-	-	-	-	-
Epilepsi	-	-	1	-	3	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Vitia org. cordis	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2	-	2	1	1	-	-	-	-
Arteriosklerose	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3	2	2	2	2	1	-	-	-
Hjertelammelse	-	-	-	1	1	-	-	-	3	-	1	2	-	1	-	-	-	-
Bronkit. Bronkopneumoni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	2	1	-	1	-	-
Lungegangræn	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pleurit, empyem	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Enterit; gastro-enterit etc.	-	-	4	1	5	3	5	1	8	2	-	2	1	1	-	-	2	-
Peritonit, tarmlammelse	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Appendicit, colitis ulcerosa	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Volvulus	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	-	1	-	4	1	5	-	2	1	3	-	1	-	-	-	-	-
Cysto-pyelit. cysto-pyelo-nefrit.	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (cancer og sarkom)	-	-	-	-	1	-	2	-	1	2	1	4	1	1	1	-	-	-
Gangræn	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Selvmord	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Andre dødsårsaker	-	-	-	1	2	2	2	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	3	2	45	24	70	35	56	24	35	27	27	34	21	20	8	7	8	5

Tabel XX. Middeltal av daglig arbeidende syke i asylene.

Nombres moyen par jour des aliénées occupés au travail dans les diverses hospices.

Asyl.	Til- sammen.	Derav		Utearbeide (gaards-, have-, mark- arbeide etc.).		Arbeide med brændsel.		Husgjerning.		Anm.
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Gaustad	112.7	76.0	36.7	7.9	1.4	8.5	-	41.3	15.2	
Eg	126.0	72.0	54.0	12.7	6.1	15.2	-	24.0	23.5	
Rotvoll	130.6	73.6	57.0	36.5	5.7	16.6	-	9.6	27.1	
Rønvik	158.7	106.1	52.6	46.9	11.0	11.2	-	21.2	18.8	
Dikemark	132.0	75.5	56.5	9.5	-	6.0	-	40.0	25.0	
Blakstad	73.0	37.7	35.3	-	-	22.1	6.4	11.9	14.8	
Veum	98.5	53.2	45.3	19.8	3.6	5.5	-	17.7	13.2	
Sanderud	108.9	63.0	45.9	18.9	1.9	8.9	-	22.4	20.1	Fjøsstel og svinerøkt.
Prestsæter	88.6	54.1	34.5	20.3	1.8	16.6	-	14.8	20.6	
Faret	123.1	75.7	47.4	20.8	1.5	19.1	-	16.8	11.6	
Kristiansands	8.0	3.0	5.0	-	-	2.0	-	1.0	2.0	
Dale	89.2	56.1	33.1	22.3	0.2	6.9	-	19.7	11.8	
Valen	93.5	49.5	44.0	17.6	3.0	7.0	-	12.6	13.1	
Neevengaarden	126.2	62.2	64.0	11.2	-	8.1	-	38.6	35.7	
Fastings minde	24.3	24.3	-	4.1	-	3.0	-	16.0	-	
Opdøl	78.0	51.9	26.1	12.1	0.9	13.2	-	10.4	11.9	Flatbrødbakning.
Trondhjems	35.6	20.8	14.8	6.0	-	5.0	-	6.7	5.0	
Oslo	30.3	-	30.3	-	-	-	-	-	10.7	
Møllendal	34.0	19.0	15.0	-	-	-	-	16.0	7.0	
Kriminalasylet	12.5	12.5	-	-	-	1.5	-	2.0	-	

Tabel XX (forts.).

Asyl.	Kvindelig haand- arbeide.	Haand- verks- arbeide.	Plukking av drev, uld, cellulose, klute- klipping, matte- lægging.		Forskjellig andet arbeide.		Anm.
	K.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Gaustad	20.1	7.7	4.9	-	5.7	-	Kontorarbeide. Konvolutarbeide.
Eg.	23.3	5.1	15.0	1.1	-	-	
Rotvoll	24.2	9.9	-	-	1.0	-	Kontorarbeide.
Rønvik	21.9	6.8	5.7	0.5	14.3	0.4	Garnbinding, forsyndlægging og husfid.
Dikemark	28.5	12.0	-	-	8.0	3.0	
Blakstad	8.5	2.7	-	-	1.0	5.6	Arbeide i dampkjøkkenet og bakeriet 6.5; kontorarbeide 0.1.
Veum	27.6	8.8	-	0.9	1.4	-	Tøivæving og broderi.
Sanderud	23.8	8.4	-	-	4.4	0.1	
Prestsæter	12.1	2.4	-	-	-	-	
Faret	30.0	5.0	14.0	4.3	-	-	
Kristiansands	3.0	-	-	-	-	-	
Dale	19.4	3.3	-	-	3.9	1.7	Arbeide i fyrhus og vaskeri. Garn- binding, madrasstopping, halmsko- binding.
Valen	27.9	7.6	4.5	-	0.2	-	Kontorarbeide.
Neevengården	28.2	3.3	-	-	1.0	-	Do.
Fastings minde	-	1.1	0.1	-	-	-	
Opdøl	13.1	8.0	8.2	0.1	-	0.1	
Trondhjems	9.5	2.5	0.6	0.3	-	-	
Oslo	13.2	-	-	6.4	-	-	
Møllendal	8.0	-	-	-	3.0	-	Træarbeide.
Kriminalasylet	-	-	-	-	9.0	-	Posearbeide.

Tabel XXI¹⁾. Oversigt over bruk av

Relevé de l'application

Asyl.	Ialt.	Derav		Uro, voldsomhet, ødelæggelseslyst etc.		For at skaffe ro og velvære; som kur.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.
<i>Isolation:</i>							
Gaustad	62	36	26	36	26	-	-
Eg.	88	31	57	23	46	7	10
Rotvoll	57	⁴⁾ 24	35	17	34	7	1
Rønvik	48	6	42	6	41	-	1
Dikemark	98	56	42	13	7	43	35
Blakstad	8	6	2	4	2	2	-
Veum	39	19	20	16	16	3	3
Sanderud	19	9	10	9	10	-	-
Prestsæter	17	9	8	-	-	9	8
Faret.	53	31	22	31	22	-	-
Dåle	60	26	34	21	32	4	1
Valen	87	47	40	24	37	19	3
Neevengaarden	21	5	16	5	16	-	-
Fastings minde	15	15	-	13	-	-	-
Opdøl	12	1	11	1	7	-	4
Oslo	15	-	15	-	15	-	-
Møllendal	13	6	7	-	-	-	-
Kriminalasylet	20	⁶⁾ 20	-	-	-	-	-

¹⁾ Ved rundskrivelse fra medicinaldirektøren av 18de december 1905 er det bestemt, at der hvis dør ikke av den syke indenfra kan aapnes. Under «mekaniske tvangsmidler» bør foruten skrænker den sykes bevægelser, f. eks. ankel og albuebind o. lign. ²⁾ Rømmelyst. ³⁾ Sikker-tuberkuløs. ⁴⁾ 6 av sikkerhetshensyn og 14 efter eget ønske til stadighet utenfor luftetiden; av ufredelig forhold og 2 for at kunne observeres.

Mekaniske tvangsmidler: En kvinde paa Nevengaarden hadde tvangstroie paa 1½ time.

isolation og mekaniske tvangsmidler.

de reclusion.

Diverse andre indikationer.		Isolation og mekaniske tvangsmidler er brugt i følgende antal			
		dage.	timer.	timer (dagene regnet til 12 timer).	timer pr. 100 forpleiningsdage.
M.	K.				
-	-	4 187	-	50 244	41
²⁾ 1	³⁾ 1	2 037	5	24 449	23
-	-	242	795	3 699	35
-	-	417	303	5 307	47
-	-	8 558	-	102 696	53
-	-	407	6	4 890	10
-	³⁾ 1	1 217	358	14 962	19
-	-	1 494	124	18 052	22
-	-	746	10	8 962	13
-	-	780	106	9 466	14
³⁾ 1	⁵⁾ 1	3 202	611	39 035	51
²⁾ 4	-	870	1 139	11 579	16
-	-	184	2 573	4 781	5
²⁾ 2	-	143	-	1 716	5
-	-	65	87	867	2
-	-	3	20	56	1/3
-	-	1 056	-	12 672	4
-	-	4 979	-	59 748	494

under «isolation» skal opføres ethvert tilfælde, hvor en syg om dagen holdes alene i et værelse, tvangstrøje ogsaa opføres enhver anvendelse af andre indretninger, som hindrer eller indhets- og forsigtighedshensyn. ⁴⁾ 2 mænd har været isolert af forskellige grunde. ⁵⁾ Urenslig av disse var 9 paa fællesværelse fra og til efter ønske. — Leilighetsvis var 1 isolert paa grund

Tabel XXII. Utdrag

Tableau des dépenses

	Gaustad.		Eg.		Rotvoll.		Rønvik.	
	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Ordinære utgifter:</i>								
Lønninger	108 956	-	78 679	0.74	85 760	0.82	81 785	0.70
Kosthold	210 371	-	137 842	1.28	142 925	1.36	163 195	1.44
Sykes adspredelse; flids-belønninger etc.	2 994	-	2 202	0.02	4 229	0.04	4 016	0.04
Vedlikehold av bygnin-gene etc.	18 052	-	8 483	0.08	10 495	0.10	12 529	0.11
Inventariet	15 879	-	6 580	0.06	15 284	0.15	10 997	0.10
Lys og brænde	141 105	-	59 756	0.56	126 100	1.20	106 992	0.94
Medicinske fornødenheter	3 011	-	2 680	0.02	2 900	0.03	3 343	0.03
Bøker	572	-	246	-	299	-	399	-
Kontorutgifter	1 541	-	966	0.01	1 041	0.01	1 061	0.01
Vask og renhold	15 694	-	7 785	0.07	10 460	0.10	4 957	0.04
Materialer til arbeidsvirk-somheten	13 414	-	12 991	0.12	22 868	0.22	26 548	0.20
Jordbruk og gartneri etc. ¹⁾ 130 808	-	-	⁵⁾ 50 867	-	⁸⁾ 65 398	-	¹¹⁾ 58 125	-
Andre utgifter	²⁾ 7 994	-	⁶⁾ 4 563	-	⁹⁾ 3 720	-	¹²⁾ 8 152	-
Tilsammen	670 391	-	373 640	3.49	491 479	4.68	482 126	4.26
<i>Indtægter (herunder ikke kurlpenger):</i>								
Ved kostholdet	9 832	-	5 034	-	6 847	-	10 114	-
« jordbruk og gartneri etc.	³⁾ 138 987	-	⁷⁾ 70 607	-	¹⁰⁾ 70 359	-	¹³⁾ 73 085	-
« arbeidsvirksomheten.	21 430	-	19 875	-	29 772	-	39 448	-
Andre indtægter	⁴⁾ 4 623	-	145	-	390	-	942	-
Tilsammen	174 872	-	95 661	-	107 368	-	123 589	-
De samlede <i>ordinære</i> ut-gifter efter fradrag av de nævnte indtægter ved driften utgjorde saa-ledes ca.	495 519	-	277 979	2.60	384 111	3.65	358 537	3.17
Pr. individ og pr. dag (alt-saa pr. forpleiningsdag) kom kostholdet paa ca.		-		1.05		1.14		1.20

¹⁾ Derav gartneriet 3 790, skogen 38 245. ²⁾ Derav hester, dagsarbeide etc. 3 000. ³⁾ Derav 2 342 ⁴⁾ Derav hester, dagsarbeide etc. 1 200. ⁵⁾ Derav gartneriet 8 166. ⁶⁾ Derav gartneriet 3 508. ⁷⁾ Derav hester, dagsarbeide etc. 3 600. ⁸⁾ Derav gartneriet 5 669. ⁹⁾ Derav 32 272 ved salg av smør. ¹⁰⁾ Derav til klær 11 466, assurance 1 336. ¹¹⁾ Derav 17 181 for klær. ¹²⁾ Derav 17 181 for klær.

av regnskapene.

et des recettes.

Dikemark.		Blakstad.		Veum.		Sanderud.		Prestsæter.		Faret.	
Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.*	Ialt.	Pr. ligge-dag.*	Ialt.	Pr. ligge-dag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
132 297	0.68	27 147	0.53	37 548	0.49	32 419	0.39	34 835	0.50	47 856	0.68
281 033	1.45	62 928	1.24	89 614	1.16	96 573	1.16	90 616	1.29	119 887	1.69
7 518	0.04	1 167	0.02	1 711	0.02	1 807	0.02	2 244	0.03	2 335	0.03
18 875	0.10	2 479	0.06	5 488	0.07	7 457	0.09	8 355	0.12	40 644	0.58
17 804	0.09	3 573	0.07	4 991	0.06	4 242	0.05	7 284	0.10		
276 024	0.42	22 778	0.45	54 902	0.71	59 770	0.72	63 508	0.91	98 996	1.39
10 918	0.06	422	0.01	2 083	0.03	1 342	0.02	1 498	0.02	1 539	0.02
243	-	-	-	199	-	63	-	231	-	676	0.01
2 306	0.01	518	0.01	1 315	0.02	1 137	0.01	1 331	0.02	964	0.01
21 520	0.11	3 713	0.07	4 819	0.06	6 020	0.07	5 444	0.08	9 028	0.13
-	-	2 623	0.05	-	-	2 826	0.03	-	-	174	-
60 982	-	38 381	-	27 455	-	28 293	-	34 317	-	49 165	-
¹⁴) 87 109	-	¹⁵) 8 774	-	¹⁷) 13 602	-	15 205	-	¹⁹) 13 195	-	13 263	-
916 629	4.70	174 503	3.45	243 727	3.16	257 154	3.10	262 858	3.78	384 527	5.45
-	-	¹⁶) 3 234	-	5 531	-	2 199	-	3 548	-	8 169	-
148 886	-	77 650	-	56 672	-	61 074	-	42 562	-	65 032	-
-	-	1 937	-	5 331	-	3 430	-	2 479	-	1 474	-
3 107	-	471	-	905	-	¹⁸) 18 298	-	²⁰) 16 885	-	264	-
151 993	-	83 292	-	68 439	-	85 001	-	65 474	-	74 939	-
764 636	3.92	91 211	1.80	175 288	2.27	172 153	2.07	197 384	2.80	309 588	4.39
-	1.22	-	1.02	-	1.01	-	0.97	-	1.05	-	1.32

gartneriet 6768. ⁴) Derav 3 000 tilskudd for kriminalpatienters forpleining. ⁵) Derav gartneriet 11 071. ⁹) Derav hester, dagsarbeide etc. 2 000. ¹⁰) Derav gartneriet 12 674. ¹¹) Derav gartneriet til klær, 46 413 dyrtidstillæg. ¹⁵) Derav 7 153 til klær, 375 til brandassurance. ¹⁶) Derav 2 000 ¹⁹) Derav til klær 11 158. ²⁰) Derav for klær 16 749. * Utregningen er gjort paa asylet.

	Kristiansands.		Dale.		Valen.		Neevengaarden.	
	Ialt.	Pr. ligge dag.	Ialt.	Pr. ligge dag.	Ialt.	Pr. ligge dag.	Ialt.	Pr. ligge dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Ordinære utgifter:</i>								
Lønninger	5 105	0.45	42 579	0.55	40 011	0.56	84 735	0.78
Kosthold	16 585	1.45	95 825	1.24	90 021	1.25	201 464	1.84
Sykes adspredelse; flidsbelønninger etc.	-	-	1 482	0.02	¹⁾ 895	0.01	2 038	0.02
Vedlikehold av bygningene etc.	2 579	0.23	22 972	0.30	11 543	0.16	30 063	0.28
Inventarieret	¹⁾ 1 016	0.09					10 767	0.10
Lys og brænde	4 260	0.37	73 414	0.91	²⁾ 817	0.01	³⁾ 64 671	0.59
Medicinske fornødenheter	25	-	2 417	0.03	3 563	0.05	4 180	0.04
Bøker	-	-	-	-	1 456	0.02	1 944	0.02
Kontorutgifter	-	-	927	0.02				
Vask og renhold	378	0.03	3 338	0.04	3 892	0.05	9 516	0.09
Materialer til arbeidsvirksomheten	-	-	-	-	24 462	0.34	-	-
Jordbruk og gartneri etc.	-	-	15 263	-	24 303	-	-	-
Andre utgifter	725	-	²⁾ 58 882	-	⁴⁾ 43 818	-	⁵⁾ 30 640	-
Sum	30 673	2.69	317 099	-	244 781	3.40	440 018	4.03
<i>Indtægter (herunder ikke korpenger):</i>								
Ved kostholdet	-	-	8 945	-	10 795	-	-	-
« jordbruk og gartneri etc.	-	-	³⁾ 26 769	-	21 772	-	-	-
« arbeidsvirksomheten	-	-	4 997	-	9 825	-	-	-
Andre indtægter	-	-	-	-	13 454	-	⁶⁾ 33 175	-
Sum	-	-	40 711	-	55 846	-	33 175	-
De samlede ordinære utgifter efter fradrag av de nævnte indtægter ved driften utgjorde saaledes ca.	30 673	2.69	276 388	3.58	188 935	2.63	406 843	3.75
Pr. individ og pr. dag (altsaa pr. forpleiningsdag) kom kostholdet paa ca.		1.45		1.14		1.03		1.48

¹⁾ Utgifter til klær medtat her ²⁾ Derav 18 272 til klær, 38 269 renter, 600 hesteleie. drift. Brændsel brukes kun paa funktionærenes kjøkkener. ³⁾ Teknisk drift, skogen, assurance Elektrisk belysning opført med kr. 1 991. ⁴⁾ Derav 13 798 til klær. ⁵⁾ Derav 21 908 for klær. var 196 611, derav 24 686 av jordbruket og skogen. ⁶⁾ Utregnet paa asylet. ⁷⁾ Derav til vakt-

(forts.).

Fastings minde.		Opdøl.		Trondhjems.		Oslo.		Kriminalasylet.	
Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
		29 414	0.60			17 244	0.70	24 239	2.00
		71 464	1.44			48 446	1.97	23 708	1.96
		-	-			111	-	-	-
		} 6 425	0.13			3 971	0.16	2 965	0.25
			27 358	0.55			3 414	0.14	1 282
		525	-			30 985	1.26	7 455	0.62
		-	-			975	0.04	-	-
		-	-			-	-	-	-
		2 151	0.04			4 238	0.17	2 459	0.20
		-	-			-	-	2 891	0.24
		-	-			-	-	-	-
		6 511	-			-	-	5 434	-
						¹³⁾ 11 274	-	-	-
		¹⁰⁾ 143 848	2.92			120 658	5.14	70 433	5.82
						9 284	-	-	-
		¹¹⁾	-			9 284	-	-	-
						111 374	4.53	-	-
			¹²⁾ 1.05				1.60		1.46

³⁾ Fra skogen 2 400. ⁴⁾ Flidsbelønninger brukes ikke. ⁵⁾ Lys og varme gaar paa «teknisk etc. ⁷⁾ Utgiftene til brændsel er opført med 167 073, hvorav 104 393 var bidrag fra kommunen. ¹⁰⁾ Samlede utgifter var 181 058, derav 12 063 til jordbruket og skogen. ¹¹⁾ Samlede inntægter hold 3 313, svinhold 1 878, skatter 614, klær 392, kredssykekassen 105.

I. Asylene.

Belægget, utvidelser, forbedringer m. m.

De fleste asylter har været overbelagt. I forhold til det autoriserte plassantal var overbelægget størst paa Opdøl med 25 pct., dernæst paa Rønvik 23, Prestsæter 13, Fastings minde (det tidligere Rosenbergs asyl) 13, Eg 12, Dikemark 10, Valen 9, Sanderud 8, Møllendal 7, Oslo 6, Rotvoll 5, Veum 5, Faret 5, Dale 3, Gaustad 2. — Paa Nevengaarden har tallet paa forpleiningsdage været 11 450 mindre end det vilde været ved fuldt autorisert belæg, altsaa svarende til 31 patienter færre end det autoriserte tal 322. Men dette asyl har i det hele været autorisert for altfor mange, hvortil kommer at der siden sidste autorisation (31 august 1907) er tat bort 7 patientrum, 3 for at skaffe nogenlunde rimelige beboelsesforhold for det økede antal pleiersker, og 4 eneværelser til indredning av opvaskrum. — Paa Blakstad var «underbelægget» 8 patienter trods overfylding av den lukkede centralavdeling. — Ved Kristiansands og Dedichens asylter har der ogsaa været et litet «underbelæg».

Eg asyl faar et stadig økende stabilt belæg, da det forholdsvis sjelden lykkes at faa nogen utskrevet til privat pleie. Urolige syke, spesielt kvindelige, som tiltrængte eneværelse, var det særlig vanskelig at kunne motta, da de fleste enkeltrum aaret rundt om natten er optat av en fast stok insociale og uheldredelige patienter. Det lykkedes dog omtrent uten undtagelse at skaffe plass til akutte tilfælde fra op-tagelsesdistriktet om ikke straks, saa efter en kortere ventetid.

Paa Rotvoll er der i Bm i kjelderer indredet bakeri med elektrisk drivkraft. Man har været meget fornøiet dermed. I administrationsbygningens kjelder er kloakken, som løp som en aapen rende gjennom hele bygningen, nu lagt i lukkede rør, og i tilslutning hertil er indlagt vandklosetter. Ellers har bygningstekniske utbedringer været vanskeliggjort ved materialmangel og høie priser. — Det Krohgske legats formue var ved aarets utgang kr. 19 169. For legatmidler behandledes 4 patienter delvis og 1 helt.

Paa Rønvik har grunden til overbelægget dels været trang til asylplass for nye tilfælde, men hovedsakelig vanskeligheter med at bli kvit de kroniske, avløpne tilfælde, som godt kunde forpleies utenfor asyl; man har endog i stigende grad været nødt til at skaffe plass for idioter og epileptikere eller tidligere asylbehandlede pleiepatienter.

Fra Dikemark anføres, at overbelægget for en væsentlig del skyldes de mange indlæggelser fra fremmede kommuner.

Ved Blakstad asyl var som vanlig den lukkede centralavdeling overfyldt, mens der var ledige plasser i de aapne kolonier.

Paa Veum melder vanskeligheten med plassforholdene sig stadig mer og mer. Paa faa undtagelser nær har det dog lykkes at skaffe plass for syke fra fylkets bygder og byer. Men saa har det ogsaa av og til været nødvendig at utskrive helbredelige syke tidligere i rekonvalesensen end ønskelig; dette er dog kun gjort i de tilfælde, hvor forholdene i hjemmet har været gode. Endvidere har man maattet anbringe i privatforpleining uhelbredelige syke, som er litet skikket for en saadan.

Paa Sanderud har man i det store og hele tat kunnet motta, uten altfor lang ventetid, alle nye tilfælde av sindssygdum; man har ogsaa strakt sig længst mulig for at kunne opta ældre tilfælde, som har været anbragt paa andre steder i privatpleie. Der viser sig nemlig en vidtdreven tilbøielighet til at faa alle slags havarerte eksistenser ind paa asylet; man faar stadig anmodning om at opta idioter fra fødselen av, forskjellige slags forbrydere, døvstumme, epileptikere og alderdomssløve. Vanskelighetene med at faa slike forpleiet privat er nu blit saa store og utgiftene saa høie, at de indlæggende myndigheter ser sig nødt til at søke asyls bistand, hvorved jo ogsaa opholdskommunen slipper med $\frac{1}{5}$ av utgiftene. For bortsættelse i privat pleie forlanges ikke sjelden betydelig mer, end hvad behandlingen i asylet koster. Fattigstyret og andre vedkommende motsætter sig derfor ogsaa, at patienter, som ikke er fuldstændig helbredet, blir utskrevet fra asylet. — Dettets koloniavdeling er altid fuldt belagt paa mandssiden, mens der som regel er ledige plasser paa kvindesiden; mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{4}$ av belægget forpleies paa denne maate, og erfaringene om dette system er fremdeles bare gode. Forpleiningspengene i det nye budgetaar er blitt øket med ca. 40 pct. (fra kr. 1.80 for privat- og 2.10 for offentlig forpleiede til henholdsvis 2.50 og 2.85) og maa i det næste økes end yderligere; de er for tiden lavere — tildels betydelig lavere — ved dette asyl end ved nogen anden kommunes. — Til opførelse av familiebolig for reservelægen har fylkestinget bevilget det fornødne og likeledes samtykket i kjøp av en mindre eiendom i asyls nærhet til anvendelse som funktionærbolig. Jordbruket hadde en avling adskillig under et middelsaars paa grund av sop- og insektsskade paa korn og poteter; men som følge av godt utbytte av fjøs og svinehus, og de høie priser paa alle landmandsprodukter gav gaardsbruket dog et godt overskud.

Faret asyl er blit utvidet ved kjøp av eiendommen Findal i Solun, ca. 5 km. fra Faret. Den indredede hovedbygning paa Findal er blit autorisert som et anneks, og henimot aarets utgang blev 17 mænd overflyttet dit fra en av mandskoloniene, som nu er indredet til funktionærboliger. Til lettelse av kommunikationen mellem hovedasylet og anneksset er der anskaffet en automobil. — Det er av fylkestinget vedtat at opføre en ny avdeling for 120 syke, saasart tiderne er blit mindre abnorme.

Paa Valen har rekvisitioner fra distriktslægene paa indlæggelser av syke kun undtagelsesvis kunnet finde sted uten kortere eller længere varsel. Anmodninger fra fremmede fylker har konsekvent maattet avslaaes.

Paa Nevengaarden har det voldt adskillig vanskelighet at skaffe plass paa kvindesiden. De 2 vaktavdelinger er til stadighet overbelagt, og der er likeledes knapt om eneværelser for natten til urolige. Og da asylet ikke er tilfredsstillende utstyrt med bad, er man avskaaret fra bruken av et væsentlig beroligelsesmiddel. Hertil kommer, at de store urolige avdelinger med de mange gamle forsumpede patienter betinger sterk friktion og irritation, saa forholdene er meget slette. Paa mandssiden har forholdene været bedre, idet man, naar det har knepet, altid har kunnet overflytte et par mere vanskelige til kommunens asyl paa Fastings minde (det tidligere «Rosenbergs» asyl). — I slutten av aaret blev der av formandsskapet opnævnt en femmandskomit  til at anskaffe tomt og utarbeide foreløbige planer til et nyt asyl istedetfor det nuværende; asyls direktør er medlem av denne komité.

I Opd l asyl indkom 29 mænd og 14 kvinder. Der var s kt om plass for 37 mænd og 47 kvinder, saagodtsom alle hjemmehørende i Romsdals amt. Henvendelser til flere fattigstyre om utskrivning av uhelbredelige og nogenlunde rolige syke har i de allerfleste tilfælde faat et avvisende svar; man kan ikke skaffe forpleier eller mener, at pleien ikke vil bli forsvarlig. Det er forøvrig sjelden, at forholdene paa den rolige avdeling er til hinder for optagelse av nye patienter, da man paa en f llessal til nød kan anbringe adskillig flere end beregnet; det er mangelen paa eneværelser og ledige plasser i vaktavdelingen som hindrer.

Fra Kriminalasylet anføres, at flere patienter maatte kunne forpleies i et almindelig asyl, da de ikke l nger volder de samme vanskeligheter som før.

Sundhetstilstanden.

Denne har, naar bortsees fra influensaepidemien, i det hele været god. (Om influensaen se nedenfor).

Paa Gaustad fik i løpet av 1 døgn 66 personer akut gastro-enterit (av patientene 22 paa mandssiden, 12 paa kvindesiden, og av pleierpersonalet 32, hvorav 12 pleiersker). Aarsaken til denne epidemi kunde ikke paavises. Forurensning av drikkevandet er ikke utelukket, da dette fra Sognsvandet til indtaket gaar i en aapen bæk, som let faar tilsig fra gj dslede marker paa en nabo-eiendom.

Fra Eg blev en kone, lidende av appendicit, overført til St. Josefs hospital, hvor hun blev operert. — En 78 aarig kvinde gled paa gulvet og frakturerte venstre collum femoris; der kom god tilheling, saa hun kan gaa.

Paa Rønvik optraadte 13 nye tilfælde av lungetuberkulose.

Paa Blakstad forekom 4 nye tilfælde av tuberkulose; de døde alle i aarets løp. — En kvindelig patient, som har hyppige besvimelsesanfald, brak

under et saadant clavicula; tilheling under sengeleie uten dislokation. — En mandspatient faldt i en trap og frakturerte humerus; han døde av gastro-enterit før tilheling.

Paa Neevengaarden hadde man været fri for tyfoidfieber siden januar 1917; men i oktober 1918 blev en pleier syk og derefter 2 patienter og 1 pleier til; de blev indlagt i Haukeland sykehus, hvor den ene patient, en epileptiker med raserianfald, døde; de andre kom sig. Vaccination blev iverksat igjen over hele asylet; efter raad av stadsfysikus anvendtes denne gang en noget mindre initialdose end sist, 0.10 — 0.25 — 1.00 ctm.³ med en ukes mellemrum (mot 0.25 — 0.50 — 1.00 forrige gang). Vaccinationen forløp reaktionsløst paa et par undtagelser nær.

Paa Fastings minde (det tidligere Rosenbergs asyl) indtraf fra mai til ut i september flere tilfælde av dysenteriform enterocolit; 5 dødsfald. Mangel paa poteter, bruk av «danske tørrede grønnsaker» og daarlig smør bidrog vistnok meget til sygdommens utbrud og vedvaren.

I Trondhjems asyl fortsatte den i forrige aarsberetning omtalte husepidemi av tyfoidfieber utover i dette aar. 3 kvinder og 2 mænd blev angrepet og overflyttet til byens sykehus; de 3 kvinder, hvorav den ene døde, var fra den samme avdeling som de i 1917 angrepne; den ene av mændene antok man var blit smittet ved at fortære matrester fra den inficerte kvindeavdeling; den anden mand hadde været behjælpelig med renovationen. — For at bringe paa det rene, om de stadig paa nyt opdukkende tilfælde skulde skyldes en kronisk bacillebærer i asylet, blev dejecta fra samtlige patienter i de 2 avdelinger, og prøver, tat fra hver patient og til forskjellige tider, undersøkt paa medicinalstyrelsens laboratorium, men med negativt resultat. Siden juli 1918 har der ikke vist sig noget nyt tilfælde. Indredningen i et gammelt privet er blit helt fjernet og erstattet med et nyt.

Influenzaepidemien.

Paa Gaustad begyndte sygdommen blandt betjeningen; av de syke blev 44 angrepet, derav 33 kvinder; 2 mænd døde av pneumoni. Ellers var tilfældene lette, men rekonvalesensen var tildels av lang varighet.

Paa Eg blev i juli 14 patienter i den mandlige avdeling angrepet; ingen i kvindeavdelingen. — Sygdommen hadde hele høsten raset voldsomt i byen og omegn, men kom ikke paa nyt ind i asylet før i december. Man hadde til da forsøkt at isolere sig bedst mulig; pleierpersonalet var tildels nektet permission til byen og hadde faat paalæg om at holde sig borte fra de hjem, hvor der var «spansk syke». Men en pleierske bragte den dog med sig, og fra hende kom den ind i C og D kvindeavdeling. I disse blev 30 patienter angrepet. Der kom ogsaa flere pleiere syke tilbake fra byen, men sygdommen blev ikke overført til nogen patient i mandsavdelingene. — Foruten 44 patienter var 11 av pleierpersonalet og 8 av betjeningen angrepet. Alle tilfrisknet undtagen en legemlig skrøpelig dement kvinde, som døde. Alle de syke blev isolert, værelsene

desinficert med formalin og sengklærne bragt i desinfektionsovn. Nyttan av disse forholdsregler var ikke tvilsom.

Paa Rotvoll var der en epidemi i juli; næsten alle pleiersker blev da omtrent samtidig angrepet, en del dog ganske let og kortvarig; kun et enkelt tilfælde var særlig alvorlig. Av de sindssyke blev omtrent ingen angrepet. Ut-over høsten blev de mandlige pleiere syke, men nu kom tilfældene med længere mellemrum; av mandlige patienter blev nogen faa angrepet, hvorav 2 døde; den ene nærmest av svækkelse, efter at sygdommen var avløpet. Den anden, 31 aar og legemlig meget kraftig, døde av lungekomplikationer; begge lunger fandtes helt gjennemsat av ertstore pusfoci; temperaturen hadde været oppe i 40.2 C (axillen).

Paa Rønvik optraadte det første tilfælde i begyndelsen av september og det siste i midten av oktober. Ialt blev 142 angrepet eller vel $\frac{1}{3}$ av dem, som bodde inden asylts enemerker. 87 var patienter og 55 funktionærer; der døde henholdsvis 8 og 3. I 16 tilfælde optraadte pnevmoni, hvorav 7 var dobbeltsidige; i 4 av disse var expectoratet hæmorrhagisk. En patient døde av meningitis suppurativa, som optraadte i umiddelbar tilslutning til sygdommen.

Paa Dikemark indtraf paa mandsavdelingen 86 tilfælde; sygdommen begyndte i juli og kulminerte i december. Ingen tilfælde optraadte paa kvindeavdelingen før i januar 1919.

Paa Blakstad forekom ut i juli mange tilfælde av diarré med høi feber (40—41 °); sygdommen holdt sig med spredte tilfælde til ut i oktober; der er ialt opført 32, hvorav 6 dødelige. Ogsaa ute i bygden var denne sygdom samtidig meget utbredt og blev av en læge der anset for en gastrisk form av influenza (den spanske syke); direktøren er tilbøielig til at være av samme mening. — Av den almindelige influenza var der inden asylet kun faa tilfælde; der er opført 6, hvorav 2 døde, den ene av pnevmoni.

Paa Veum hadde man 11 angrepne; sygdommen hadde stor utbredning i Fredrikstad og omegn. Paa kvindeavdelingen var der kun 1; denne var blit syk i hjemmet og indkom i asylet med en alvorlig pnevmoni. Av personalet hadde 6 sygdommen i juli og 2 i november; en av disse smittet samtidig 2 patienter paa mandsavdelingen; alle disse hadde sygdommen i nogenlunde let grad. — Samtlige tilfælde blev straks isolert, og de forsigtighetsregler, som blev tat for at hindre sygdommens videre utbredelse i asylet viste sig tilstrækkelige. Man var ogsaa strengere likeoverfor de sykes paarørende med hensyn til besøk.

Paa listen over interkurrente sygdomme for Sanderud er opført 18 angrepne. 2 av pleierpersonalet døde av dobbeltsidig lungebetændelse.

Paa Prestsæter blev om sommeren et par pleiere og utpaa høsten nogen pleiersker syke, alle dog meget mildt. Belægget gik helt fri. I bygden var sygdommen meget utbredt.

Da epidemien begyndte paa Faret, gik det nærmest ut over funktionærene, hvorav ikke mange blev spart, saa der til sine tider kun var et faatal, som greide at gjøre tjeneste paa sykeavdelingene. En av pleierne og et par av sykepleieskolens elever døde av pnevmoni. I december tok epidemien overhaand blandt

patientene, hvorav 6 døde, likeledes av pnevmoni. Ialt ramte epidemien 47 funktionærer og 44 patienter.

Paa Dale indtraf 3 tilfælde i begyndelsen av juli, mens «spanskesyken» gik som værst i Stavanger; samtidig var der en del katarralske tilstande hos urolige patienter, som ikke tillot temperaturmaaling. — Hos en 18-aarig maniaca svandt de psykiske symptomer under influensaen, og hun blev utskrevet helbredet efter ca. 8 maaneders ophold i asylet.

Paa Valen viste det første tilfælde sig hos en av kjøkkenpikene; hun var blit smittet, mens hun var hjemme en dags tid i besøk; sykdommen brøt ut 8 oktober, 2 dage efter besøket. Næste tilfælde optraadte 3 dage senere; 3dje tilfælde 16 oktober; siden var der omtrent daglig et eller flere nye blandt patienter og funksjonærer; det siste var 2 november. Av asyllets 200 patienter var 87 angrepet og av funktionærer 25. Man forsøkte saavidt mulig at isolere de syke. 7 patienter døde, alle av pnevnomi; de hørte til asyllets sløveste og i legemlig henseende mest skrøpelige. Ingen av funktionærene døde.

Paa Neevengaarden blev i juli angrepet 71 patienter og 24 av pleiepersonalet; 1 patient og 1 pleierske døde. — Hos en gammel, skrøpelig kvinde, som hadde greid sig gjennom en pnevmonia migrans, tilhelte et gammelt ulcus rodeus paa kindet; man hadde aldrig før faat det til at gro; men om høsten frembød det atter irritationssymptomer. — Da epidemien om efteraaret optraadte i byen, søkte man at holde sig unda ved ikke at tillate besøk og ved at nekte de mere frit levende syke at gaa til byen. Der indtraf dog 7 lettere tilfælde, enkelte dog tvilsomme.

Paa Fastings minde herjet sykdommen i november og december. Av patientene var 41 sengeliggende, mange hadde pnevmoni; der døde 16, hvorav 14 av pnevmoni. Blandt pleierpersonalet blev 3 angrepet; ingen døde.

Paa Opdøl var 41 sengeliggende; muligens har flere været angrepet, men symptomene var i hvert fald saa litet fremtrædende, at de ikke behøvet at holde sengen. — De første tilfælde synes at ha optraadt inden direktørens familie om vaaren; 3 voksne kvinder blev liggende med høi feber, hodepine og katarr i respirationstraktus i ca. 2 uker; de var slappe og medtat i flere uker efterpaa. — Sist i august blev direktøren selv angrepet; han hadde 2 dage forut tilset flere haardt syke arbeidere i en brakke ved Istad kraftanlæg; inkubationstiden var hos ham mindre end 48 timer, da smitten ikke kunde skrive sig fra noget andet sted; efter mindre end 1 uke var han atter i arbeide; ingen inden hans familie fik sykdommen denne gang. — 2 av de kvinder, som hadde hat sykdommen om vaaren, reiste til Kristiania, efter at direktøren var blit liggende, og blev der meget let angrepet av sykdommen i slutten av september.

I Trondhjems asyl hadde man intet sikkert tilfælde av «den spanske syke». I august optraadte en række gastro-enteriter og en del av disse var febrile; men slike tilfælde er jo ingen ualmindelig forekomst paa den tid av aaret. At influensaepidemien først sent eller aldeles ikke trænger ind i lukkede anstalter, har man ogsaa fra andre steder erfaring for.

Paa *Dedichens* asyl blev mange funktionærer angrepet; en pleier døde av pnevmoni.

Paa *Møllendal* indtraf det første tilfælde 6 november inden inspektørens familie, hvor alle blev smittet; samtidig blev en del av vokterpersonalet syke. Først et par uker etter optraadte sygdommen hos patientene; av disse blev 20 angrepet; 5 døde, alle av pnevmoni. Samtlige angrepne har været meget medtat efter sygdommen og har i ukevis klaget over nevralgi især i supraorbital- og intercostalnervene.

II. Patientene. Behandling m. m.

Paa *Rønvik* har isolation været anvendt i omtrent samme utstrækning som før, men det har ofte været meget vanskelig at skaffe nok isolationsrum, idet enkeltmandsisolatene i stor utstrækning har maattet belægges med op til 3—4 patienter om natten. Det har derfor oftere medført adskillig risiko, naar man saaledes har været nødt til at anbringe urolige og tildels voldsomme syke i samme rum. Ved hyppig tilsyn av den gaaende nattevakt har det dog for det meste gaat bra. Endel slagsmaal med derav fremkomne overfladiske læsioner har dog selvfølgelig ikke altid kunnet undgaaes. — Permanente bad som beroligende middel har paa grund av de voldsomt høie priser paa brændsel ikke kunnet anvendes i den ønskelige utstrækning.

Paa *Dikemark* har man søkt at undgaa alskens tvangsforanstaltninger, baade de mekaniske og de kemiske. Man har erfaring for, at de prolongerte bad vistnok kan virke mattende og slappende paa et ofte paa forhaand blodfattig individ; patienten blir rolig for en stund, men det er ogsaa alt; man undgaar derfor helst de med den prolongerte badebehandling forbundne scener mellem de syke og pleierpersonalet. — I en aarrække er heller ikke sondeernæring eller hyoscinindsprøitning bragt i anvendelse; man har paa anden maate opnaaet at faa den syke til at ta næring til sig eller at dæmpe optrædende uroanfald.

Paa *Sanderud* søker man fremdeles at indskrænke isolation i eneværelse saa meget som mulig. — Man begynder nu ogsaa der at faa et stort antal kriminalpatienter, deriblandt 2 drapsmænd og flere voldsforbrydere; men flere av asyllets bedste arbeidere hører til denne kategori. — Langbad anvendes stadig under sykebehandlingen og gjør i de dertil egnede tilfælde god nytte.

Paa *Valen* var man under influensæpidemien en tid saa rent opraadd med pleierhjælp, at det blev nødvendig at holde enkelte av de vanskeligste patienter paa isolat. Foruten overpleiersken var saaledes 7 av asyllets 11 pleiersker paa engang sengeliggende. Den uøvede hjælp man da hadde var ikke tilstrækkelig, saa arbeidet maatte saavidt mulig lettes.

Neevengaardens gammeldagse indredning lægger store vanskeligheter i veien for behandlingen; vaktavdelingene paa kvindesiden kan ikke paa langt nær rumme de vakttrængende patienter. Her som overalt viser det sig, at der for kvinder trænges en ganske anden ordning av avdelinger end for mænd. Herom henviser direktøren til sin artikkel i Medicinsk Revue 1918 pag. 621. — Friktionen, en følge av de paa for mange beregnede urolige avdelinger, gjør, at asylet har en ansamling av støiende, urenlige og ofte voldsomme kvinder, som man neppe skal finde magen til andetsteds, selv ikke i vort land. Mangel paa arbeidsrum er selvfølgelig en meget væsentlig hindring for behandlingen.

Paa Opdøl er der anvendt betydelig mere isolation end tidligere; for en del hydrører dette fra overfyldningen; paa vaktavdelingen er kun 2 eneværelser (resp. mands- og kvindesiden) og disse er til enhver tid belagt med halvuroelige eller sindssyke tuberkuløse, oftest 2 paa hvert værelse. — Badebehandling er anvendt i akute tilfælde. Fuktig pakning er kun brukt 1 gang; det var hos en melancholica, som forsøkte at bite sig i haandleddet; efter at ha ligget i pakningen 5 timer, opgav hun sine selvmordsforsøk, og tilstanden bedredes jevnt.

Arbeidsvirksomheten.

Med hensyn til denne anføres fra Eg, at man staar magtesløs likeoverfor de mange arbeidssky patienter.

Paa Rønvik hadde man meget tilfredsstillende resultater. Særlig var arbeidet paa torvmyren om sommeren i udmerket gjænge, og produktionen av torvbriketter androg til ikke langt fra det dobbelte av det foregaaende aars; dette skyldtes dels den tørre sommer, men hovedsakelig at patientene nu var bedre indøvet i arbeidet, som de later til at like meget godt, ikke mindst paa grund av det ubundne friluftsliv de fører oppe paa myren. — For verkstedarbeidet og navnlig garnbinderiet lagdes adskillige hindringer i veien ved den av krigen forarsakede knaphet paa raastoffer.

Fra Dikemark anføres, at arbeidsvirksomheten kunde været større, hvis man hadde anvendt mere pres og bestemthet i arbeidstempoet, men det har asylet villet undgaa.

Paa Veum har mangel paa materialer været til stort hinder.

Paa Sanderud har patientene i stor utstrækning deltatt i alle slags utearbeide ved gaardsbruket, haven og nydyrkningen. Svinehuset og hønsehuset stelles av patienter. Ogsaa mange slags haand- og husflidsarbeider utføres i ikke liten utstrækning. Størst økonomisk betydning har skomakerverkstedet, men ogsaa vævning, syning og andet kvindeligg haandarbeide drives i saa stor utstrækning, at det letter utgiftene til beklædning i merkbar grad.

Paa Prestsæter har mændene om sommeren været beskæftiget med nyrydning, og om vinteren med vedsaging. Paa kvindesiden har vævstolene staat urørt av mangel paa materiale, og uld til strikning har det været vanskelig at opdrive. Egentlig haandverksmessigg arbeide har det heller ikke været stort av; det er saa faa blandt de yngre patienter, som er noget videre nethændt,

Paa F a r e t har arbeidsvirksomheten trods de trange rumforhold været ganske tilfredsstillende. Ved ansættelse av flere arbeidspleiere har det været mulig at la flere av centralens patienter faa være med paa utearbeide.

Paa D a l e var det ofte umulig at skaffe raastoffer for indearbeide, og der manglet fornøden pleierhjælp til at lede utearbeidet trods foretat lønsforhøielse. Tobaksmangelen gjorde ogsaa sit, idet flere syke nektet at arbeide, naar de ikke fik sin vante skraa. Onnearbeidet utførtes som vanlig av patienter sammen med asylets folk.

Paa V a l e n har endel av de mandlige patienter hjulpet godt til med det forcerete nydyrkningsarbeide og vedhugsten.

Paa N e e v e n g a a r d e n har arbeidsbehandlingen ligget nede paa grund av mangel paa arbeidslokaler, væsentlig bybefolkning, tradition og mangel paa raastoffe. Bokbinding maatte saaledes opgis.

Paa O p d ø l har for mændenes vedkommende virksomheten baade ute og inde været meget tilfredsstillende; mangelen av hensiktsmessige arbeidsrum er dog noksaa følbare. Et parti av kvindene var om sommeren paa utearbeide; ellers har husgjerning, spinning, karding og strikking været saagodtsom deres eneste beskæftigelse.

Ved T r o n d h j e m s asyl er en fast stok av mandlige patienter fra vaaronnens begyndelse av daglig sendt til Østmark (det under indredning værende nye asyl for Trøndelagen); der har de utført en stor del baade av vaar- og indhøstningsarbeidet for asylets gaardsbruk. De blev utnistet for dagen, tok spurvognen til dens endepunkt og gik saa resten av veien. De fleste har sat pris paa disse utflugter. Ellers har arbeidet i det gamle asyl været drevet som vanlig, vedhugning, husarbeide og kvindeligg haandgjerning.

Paa D e d i c h e n s asyl blev der ogsaa dette aar holdt en utstilling. Blandt arbeidene var der et silkebroderi (en paafugl paa sort bund), som vakte fortjent opmerksomhet; det var utført av en sterkt hallusinert, paranoid dement mand.

De sykes opmuntring og adspredelse; gudstjeneste.

Paa E g har man søkt at skaffe patientene adspredelse paa samme maate som i tidligere beretninger anført. Skolelæreren holdt i vinterhalvaaret ukentlig foredrag og sangøvelser. — Gudstjeneste blev holdt hver anden søndag, én gang med altergang. Kirkesøkningen er avtagende; kun 12 pct. av middelbelægget var gjennemsnittlig tilstede. Presten besøkte én gang om uken sykeavdelingene.

Paa R ø n v i k blev et litet skuespil og endel tablaaer indøvet og opført av reservelægen med nogen av funktionærene til adskillig fornøielse for saavel disse som patientene. Til en forestilling blev ogsaa publikum git adgang mot en frivillig entré og utbyttet av denne, ca. 150 kr., blev innsat paa bankbok til et teaterfond, idet det er tanken at gjenta forsøket med lignende underholdninger i fremtiden.

Paa **Blakstad** har de sædvanlige fester været avholdt. En missionsprest fra Madagaskar besøkte asylet og fremviste lysbilleder. Vellykkede sommer-utflukter blev foretat til asylets lille hytte paa Vardaasen. — Gudstjeneste avholdtes 2 ganger i maaneden ved sognepresten i Asker. Disse opbyggelser besøkes i almindelighet av 30—40 patienter.

Paa **Veum** har de vanlige fester med musik, dans og bevertning været avholdt i den utstrækning forholdene har kunnet tillate. De syke mottar hyppig besøk av sine paarørende, og enkelte syke har avlagt besøk i sine hjem eller hos kjendte. — Gudstjeneste har været avholdt hver 4de søndag og hver 1ste høitidsdag. Enkelte syke gaar til lands- eller bykirken.

Paa **Sanderud** sørges der for patientenes underholdning og adspredelse ved læsning, forskjellige spil, fester, juletrær, sangkor o. s. v. Nyt av aaret er, at en funktionærforening har forsøkt sig litt med dramatisk underholdning og tablaer. Gudstjeneste holdes ordinært hver 3dje søndag.

Blandt adspredelsene paa **Faret** nævnes kaneturene, som har været henlagt til Findal, hvor de syke hver gang er blit bevertet med kaffe og hvetebrød; mændene har ogsaa faat en cigar, hvad de selvsagt har sat stor pris paa.

Paa **Dale** medførte rationeringen og dyrtiden vistnok endel indskrænkninger i høitidstraktementet, men dette opveiedes for en stor del ved publikums velvillige holdning, idet forskjellige patienters slektninger, som tegn paa sin erkjendtlighet, sendte asylet tildels temmelig betydelige gaver baade in natura og i penger for at anvendes til ekstratraktering for alle asylets syke i paasken og til julen efter direktørens skjøn. En stavangerdame sendte en kostbar pathefon med tilhørende plater, og fra andre kom der en hel del illustrerte hefter og aviser til hygge for patienter og personale. Biblioteket er blit betydelig forøket. «Dale asyls faste scene» gav forestillinger under stort bifald.

Paa **Valen** har man drevet paa med musikalsk underholdning (grammofon), lysbilleder, spaser- og roture. I julen opførtes et skuespil av asylets funktionærer. De vanlige fester med dans og ekstrabevertning blev holdt. Gudstjeneste var der 1 gang om maaneden.

Paa **Neevengaarden** har dr. Øverland et par ganger holdt foredrag med lysbilleder. Et sangkor har ogsaa optraadt et par ganger, likesaa et orkester av strykere og træblaasere. Endvidere har skuespiller Ivarsson og frue git en aftenunderholdning. — Tobaksforbruket kom asylet paa 307 kr. eller 2.50 pr. mand og aar.

Ved **Trondhjems** asyl er der sørget for de sykes underholdning som før, ved velvillig musikalsk assistance fra utenforstaaende, ved besøk i kinematograf, for enkeltes vedkommende ogsaa i teatret etc., likesom den vanlige utflukt til en gaard paa landet blev foretat under forvalterens ledelse.

Paa **Dedichens** asyl avlægger sognepresten i Aker regelmæssige besøk i avdelingene og indfinder sig desuten gjerne hos dem som ellers ønsker at tale med ham.

Ulykkestilfælde. Selvmord.

Et othematom optraadte paa Gaustad hos en 43 aar gammel gaardbruker-kone, som hørte til en belastet familie. Hun hadde fantastiske depressive forestillinger og sterk trang til selvbeskadigelse.

Paa Rønvik indtraf 2 ulykkestilfælde, det ene allerede nytaarsaften 1917. Vedkommende, en kvindelig patient, hadde fundet anledning til at undvike fra den rolige vaktavdeling, hvortil en dør var blit staaende aapen et øieblik under mat-hentningen om aftenen. Der raste en forrykende orkan med snefok, saa hvert spor straks blev utslettet, hvad der i høi grad vanskeliggjorde eftersøkelsen, som øieblikkelig blev iverksat. Først ut paa forsommeren fandtes rent tilfeldig patientens lik i et tæt skogholt ikke synderlig langt fra asylet. Hun er antagelig frosset ihjel samme nat hun undvek. Pleiersken, som straks var blit suspendert fra tjenesten, slap efter anstillet undersøkelse paa grund av de formildende omstændigheter med en alvorlig advarsel. — Det andet tilfælde var en drukningsulykke i Vaagøvandet. Patienten hadde i mange aar været behandlet i asylet for periodisk mani og frembød i de fri mellemlum ingen tydelige psykiske abnormiteter og spesielt aldrig symptomer av depression, saa hun i disse mellemtider hadde uindskrænket adgang til at bevæge sig frit omkring uten ledsagelse. Hun færdedes paa angjældende tidspunkt daglig oppe i skogen omkring Vaagøvandet, optat med bærplukning. Det avklædde lik fandtes i vandet nær bredden. Klæderne laa pent og ordentlig sammenlagt paa stranden, og alt tydet paa, at hun paa den usædvanlig hete sommerdag hadde villet ta sig et bad og herunder er glid ut paa dypet, idet bunden netop paa det sted hvor hun fandtes skraaner meget steilt ned. — Et selvmord indtraf paa grund av en pleierskes manglende aktpaagivenhet. Hun blev straks avskediget.

Ved undersøkelse i anledning av et selvmord paa Dedichens asyl fandt man ikke, at der kunde lægges nogen funksjonær noget til last. — En av gaardsbrukets folk faldt under snekkerarbeide fra en stige paa hodet ned i kjelderren, hvor han blev liggende en tid bevidstløs. Paa sykehuset viste det sig, at han var lam i begge armene og stiv i nakken; han klaget over smerter i hodet og nakken og var noget omtaaket. Han blev først behandlet paa Akers sykehus og senere paa Rikshospitalets nerveavdeling. Sygdommen blev oppfattet som en comotio, men efterfulgtes av en traumatisk psykose med depressivt præg og selvmordstilbøielighet, saa han maatte indlægges i asyl (Gaustad).

Syke i familiepleie under asylønes tilsyn.

Fra Rønvik blev i aarets løp utsat i koloniforpleining 2 mænd og 10 kvinder. Av disse maatte dog 1 mand og 2 kvinder efter nogen tid atter indtas i asylet. I forpleiningsgodtgjørelse forlanges nu som regel ca. 400—500 kr. Adgangen for asylet til at faa særlig mandlige syké utsat i koloniene i Misvær og Steigen er blit mer og mer indskrænket. Dette staaer antagelig for en ikke ringe del i forbindelse med dyrtiden paa levnettsmidler og med den økede velstand,

som gjør at den kontante fortjeneste med at forpleie sindssyke ikke lenger spiller den rolle som før. I Misvær er saaledes tallet paa forpleiere minket fra ca. 30 til 5. Under en inspektionstur dit i sommer gjorde forholdene paa de faa forpleiningssteder, som er tilbake, i det hele et gunstig indtryk; men ingen hadde lyst til at motta flere patienter, likesom det heller ikke lykkedes at opspore nye forpleiere. — I Steigen, hvor der fortrinsvis anbringes kvindelige syke, er det bedre. Det lykkedes saaledes at finde endel nye forpleiere, likesom det lot til, at interessen hos de nuværende pleiere for at motta sindssyke gjennemgaaende var ganske stor. Ogsaa der var forpleiningsstedene i det hele tilfredsstillende med renslig og godt stel, og der syntes at herske det bedste forhold mellem patientene og deres forpleiere. — Man har ofte følt savnet av en liten «centralavdeling», hvor der kunde interneres patienter med akutte exacerbationer av sygdommen, som gjør deres midlertidige fjernelse fra forpleiningsstedene paakrevet; den burde ogsaa kunne opta legemlig syke, samt debile og akut demente patienter, som trenger mere pass og lægetilsyn, end der kan bli dem tildelt i privat forpleining. Et saadant internat burde antagelig ha plass for omkring 10 patienter, bestaa av en fælles sykestue og 2–3 eneværelser samt bad. De skulde i tilfælde blot opta kvindelige syke (der forpleies kun undtagelsesvis mænd i Steigen) og maatte lægges i nærheten av distriktslægens bolig og forestaaes av en baade i sindssyke- og almindelig syupepleie utdannet bestyrerinde med en pleierske til hjelp. En saadan indretning vilde utvilsomt i adskillig grad bidra til at befæste og utvide kolonienes virksomhet og derved lette asylet adgangen til at motta nye tilfælde.

Ved Sanderud asyl hjelper man, efter initiativ fra amtmanden og amtslægen, til med utdanning av bestyrere og pleiere ved de private sindssykekolonier. De gjør nu efter tur tjeneste i 4 uker ved asylet og undervises i sindssykepleie av dettes lægger og overpleiere.

Undvikelser.

Paa Eg undvek en mand gjennom vinduet i soverummet, som han delte med 2 andre patienter. Politiet blev straks underrettet; han blev eftersøkt, men uten resultat. Ca. 1/2 aar i forveien var han rømt fra Gaustad asyl, blev 10 uker efter paagrepet i Fredrikshald og transportert til Eg. — 2 andre som undvek i aarets løp blev snart bragt tilbake.

Paa Veum blev næsten alle undvikelser foretat av patienter, som færdedes frit omkring; de kom alle tilrette igjen.

Paa Prestsæter rømte paa forsommeren en mandlig epileptiker efter at være grepet i tyveri, og drog i flere uker omkring til flere patienters hjemsteder, hvor han presenterte sig som asylets overpleier under foregivende av at skulle undersøke om patienten, som var undveket, var kommet hjem, og for at bringe vedkommende tilbake til asylet. I den anledning var der en stadig opringning til asylet og stor forbauselse, da der blev svaret, at det var «overpleieren» som var den egentlig rømte. Omsider blev han paagrepet av politiet; dette ansaa ham for sindssyk og la ham, da det ikke hadde noget kjendskap til ham, ind i

et andet amtsasyl. Her agerte han fuldstændig taus til at begynde med, men fortalte saa omsider, at han var rømt fra det nærmeste statsasyl, hvorfor en pleier derfra kom dit for at besiktige ham. Efter 2 maaneders fravær kom han saa tilbage til Prestsæter. I november rømte han atter og indfandt sig efter nogen dages forløp paa Lillehammer politikammer, hvor han angav sig som en der var under tiltale i Kristiania og var rømt derfra, et paafund som vistnok skrev sig fra noget han hadde læst i en avis. Av Kristianias politi blev han beordret tilbakesendt, men ved konfrontationen viste det sig, at han ikke var den, som politiet i Kristiania hadde interesse av at faa tak i. Til slut gik han til bekjendelse.

Paa Dale rømte 12, de fleste fra utearbeide; 2 tok veien hjem, hvor de fik bli efter avtale med vedkommende fattigstyre eller verge; de andre blev straks indhentet og bragt tilbake av asylets folk.

Paa Valen stak 8 mænd av; for 4 av disse lykkedes det at naa frem til sine hjem, hvorfra de blev hentet tilbake. Forholdene er her meget gunstige for rømning; den offentlige landevei passerer like forbi asylet, og det er meget let at gjenne sig i det skogrike terræng tæt ved, og derefter komme sig enten tilfjelds eller ned til stranden og ta sig en robaat. Men folkene i bygden er opmerkssomme og meget velvillige til at yde assistanse paa forskjellig maate; de varskur av sig selv pr. telefon eller bud, naar de har paatruffet personer, som antas at være rømt fra asylet, passer i tilfælde paa dem og kan ogsaa bringe dem tilbake uten at kræve godtgjørelse derfor.

Paa Neevengaarden rømte 2 mænd og 1 kvinde; de blev straks indhentet.

Paa Dedichens asyl fik en gift dame lov til at motta besøk av sine søsken og med dem kjøre en tur i det smukke veir; denne tillatelse blev brukt til at bortføre hende, saa hendes mand maatte ty til politiets hjælp for atter at faa hende indlagt.

Dødsfald. Sektionsfund.

Under «trauma» er paa dødslisten opført en cyanotisk hævelse, som viste sig hos en kvinde 4de dag efter indkomsten paa Gaustad asyl; hun var 65 aar og senil forvirret; dagen efter blev hun komatøs og døde. — Ved sektionen fandtes høire underarm sterkt svullen, blaarøddig farvet, med utbredte vesikler av blodigfarvet indhold paa over- og indsiden av armen og paa hele haandryggen. Større og mindre blaagrønne eller blaarøde flekker saaes saavel paa over- som underekstremiteterne. Ved opskjæring av høire underarm fandtes det subkutane væv sterkt sukkulent i de dele, som svarte til de blaafarvede partier. Infiltrationen strakte sig ned i muskeltvævet. Der kunde ikke paavises begrænsede blodekstravasater. Der var ingen fraktur av radius, heller ingen luksation i albuleddet. Ved opklipping av art. brachialis fandtes ingen embolier. I hjernen fandtes hverken blødninger eller emollitioner; karrene var noget arteriosklerotiske, dog ikke basilaris. Venerne sterkt blodoverfyldte. De tynde hinder tydelig

blakkede. Paa mitralklappen en flat ertstor trombedannelse, som hang temmelig fast til senetraadene; klapperandene var fortykkede og stive, likesaa aortaklapperne. Art. coron. paa hjertets forside tydelig utvidet, tildels med smaa aneurismatiske dannelser (11 mm. flat utbredt i den øverste del, 6 i den nederste) og kalkinfiltrationer. I aorta abdominalis utbredt ateromaci uten destruktions. Binyrene var omdannet til sækker med grynede vægger og mørkt blodig indhold. Ved mikroskopisk undersøkelse mente assistenten i pathologisk anatomi at kunne paa-vise fettembolier saavel i nyrene som i hjernekarrene og antok, at disse skyldtes knusning av det subkutane fettvæv. Helt overbevisende var præparatene efter direktørens skjøn ikke; nogen karakteristisk opfyldning av glomeruli var der ikke, og i hjernekarrene saaes ikke andet end de ansamlinger av fettholdig detritus i de smaa kars vægger, som man ofte ser ved senile forandringer. Og selv om man gaar ut fra, at det man saa var embolier, var de for ubetydelige og for sparsomme til at kunne gjælde som dødsarsak. Det kan ogsaa bemerkes, at patienten ikke var fet; hun veiet bare 51 kg. Dødsarsaken var efter dette tvilsom. Imidlertid blev i mangel av noget bedre trauma opført som dødsarsak, skjønt man vel skulde ha ventet at finde flytende blod og begrænsede ekstravasater ved en saa frisk knusning av det subkutane væv, som her antokes at ha fundet sted. — Det het sig senere blandt de syke, at vedkommendes arm var blit klemt i en dør, noget hvormed ialfald cyanosens skarpe begrænsning opad kunde passe.

Paa Rønvik døde en mandlig patient av hæmatemese, hvorav han hadde hat et anfall for flere aar siden i hjemmet. Det var en præcox dement, som i længere tid hadde været omtrent helt taus og utilgjengelig, og som aldrig hadde klaget over eller frembudt særlige dyspeptiske symptomer. Han var imidlertid isolert paa grund av et forbigaaende katatont uroanfall og fandtes en morgen død inde i isolatet, blodig om munden og med en mængde frisk blod rundt om paa sengen og gulvet. Ved sektionen fandtes ventriklen aldeles opfyldt av mørkt, koagulert blod, men uten noget tydelig saar. Karrene i maveslimhinden var struttende blodoverfyldte.

Paa Dale døde en 51 aar gammel mand med fleraarig demens. Indkom i asylet 1914. For en snes aar siden hadde han under farmarbeide i Amerika faat solstik, hvorefter han blev «nervesvak» og hadde krampeanfald. I 1897 kom han hjem sindssyk og blev asylbehandlet $\frac{1}{2}$ aars tid. Efter utskrivningen var han tilsynelatende frisk, giftet sig et par aar efter og fik i aarenes løp 5 friske barn; men han viste sig snart stridig og egen, mistet etterhaanden arbeidslysten, blev slem mot kone og barn og maatte tilslut indlægges i asylet. 2 maaneder efter indkomsten hadde han et krampeanfald; der var tydelige rykninger, væsentlig i armene og mest uttalt paa høire side; ikke skum i munden eller tungebit og uten efterfølgende bevisstløshet; ved undersøkelse nogen timer efter fandtes ingen halvtsidige symptomer, han følte sig bedre og hadde fuld erindring om anfaldet. Senere gjentok anfaldene sig, dels bare med noen dages, dels med 2—4 maaneders mellemrum, for det meste noksaa lette og med bibehold av bevisstheden; indimellem enkelte sterkere med fullstændig tap av samme. Det

første aar av sit asylophold gik han oppe og ute, var snil og medgjærlig, men sløv og uvirksom; han følte sig for svak til at arbeide, viste sig tøvet, konfabulerende; efterhaanden tiltok sløvheten og den legemlige svakhet, og de siste 2 aar laa han til stadighet. Han magredes av, og der optraadte liggesaar over trochanteres; de siste par dage var han sopores. — Ved obduktionen fandtes i hjernens høire frontallap en hønseægstor cyste, i hvis vægger var indleiret kalkkonkrementer; cysteindholdet var en rødbrunlig tyndtflytende væske. Over begge parietallapper og høire cerebellarhemisfæres basalflate friske submeningeale blodextravasater, paa førstnævnte steder omtrent av størrelse som en tokrone, paa sistnævnte som halvparten av en haandflate. Corticalis noget atrofiert; hjernens vekt 1 230 gram.

Paa Valen indkom 5 januar en 52 aar gammel murer i forvirret tilstand, som varte uavbrutt til han døde 16 januar. I familien var der adskillig sindsygdøm; faren, 2 brødre og en søster; en datter var aandssvak, døv og blind; av de øvrige 5 barn levet et, som var frisk. Patienten hadde i længere tid været sterkt religiøst paavirket (adventist) og hadde særlig i siste halvaar læst og grublet meget. Kort før jul hadde han talt meget med sin kone om at han vilde ut blandt folk og vidne, hvorefter han var blit mer og mer urolig og talende. — Ved sektionen fandtes ødem og blodoverfyldning i de bløte hjernehinder og øket væskemængde i ventriklene. I begge lunger hypostatisk pnevmoni.

Sykehistorier.

Paa Eg asyl døde i aarets løp en 73-aarig mand fra Sætersdalen av arteriosklerose. I 1883 hadde han paa tunet foran skolehuset ved knivstik dræpt sin 14-aarige søn i skolebarnenes paasyn. Han blev indlagt i asylet til observation og blev erklæret sindssyk. Av hans forklaring under forhøret hitsættes følgende: «En maanedes tid før drapet begyndte han at faa smerter i issebakhodet, og efter en bytur, hvorunder han drak meget brændevin, tiltok smerterne. Han blev søvnløs og nedstemt, alt forekom ham besværlig og sørgelig; alt hvad han foretok sig, syntes han, at han utførte galt. Kun det allernødvendigste arbeide fik han møisommelig utført, saa han syntes, det var saa godt, at han hadde en søn (den avdøde), som kunde hjelpe ham. Sønnen var stor og sterk, grum og flink og hans kjæreste barn. Drapsdagen kjørte han et halmlæss hjem. Underveis blev han fortumlet og hørte 2 stemmer, som opfordret ham til at være fast i troen; han skulde dræpe sin søn, da vilde han bli omvendt; dette gjentok stemmerne idelig; han maatte dræpe sønnen straks; han skulde bare kjøre læsset hjem. Da dette var gjort, og han hadde faat vite, hvor sønnen var, ilte han til skolehuset og efterkom stemmernes paabud. Stemmerne, som hidtil idelig hadde forfulgt ham, hørte nu op, og han følte sig i øieblikket glad og lettet. Først da han saa, hvilken sorg og rædsel etterretningen om drapet fremkaldte i hjemmet, hvor han selv meldte det passerte, gik det op for ham, at han hadde gjort noget galt, og han angret bitterlig ugjerningen.» Han var arvelig belastet og hadde hat flere tidligere anfald av sindsforvirring. — Under asylopholdet blev han efter-

haanden sløv og stemningsløs, kunde likegyldig omtale drapet, som stadig stod mindre klart for hans erindring. Han var en meget høi, kraftig bygget mand; viste sig snil og omgjengelig og var i over en menneskealder en av asylets flittigste og dygtigste gaardsarbeidere.

Et tilfælde av paraldehydforgiftning indtraf paa Rønvik hos en 25 aar gammel kvindelig patient, som i flere aar hadde lidt av dementia præcox av utpræget hebepleiren karakter. Paa grund av hendes hyppige urotogter hadde hun i tidens løp faat adskillig sove medicin og derved faat smak for alle slags hypnotica. En aften hadde pleiersken paa den urolige vaktavdeling, hvor patienten laa, været inde i det tilstødende værelse for at hente et medikament i det derværende medicinskap og glemt at laase dette efter sig. Dette hadde patienten bemerkt og snek sig øieblikkelig ind gjennem den aapentstaaende dør, aapnet skapet, grep paraldehydfasken, som hun kjendte fra før paa grund av dens blaa farve, og slukte hele indholdet — antagelig henimot 150 gr. Efterat pleiersken hadde klargjort sig, hvad der var skedd, la hun patienten tilsengs og fik i hende noget melk, hvorefter patienten brækket op en slimet væske. Lægen blev derefter øieblikkelig tilkaldt og foretok maveutskylling. Patientten laa allerede da i en døs, som snart efter gik over i dyp coma med sterk slimrallen, som varte til næste dags middag. Pupillerne var snart sterkt utvidet, snart indsnevret og fuldstændig reaktionsløse. Pulslen blev utover aftenen og natten liten, tildels uregelmæssig og yderst frekvent, og der indtraadte av og til sterk cyanose med overfladisk respiration, hvorfor der injicertes ol. camph. og digalen subcutant, likesom varmekasser anvendtes. Om morgenen fik patienten en friskere farve i kinderne, begyndte at smaaynke sig og gjøre avvergende bevægelser ved naalestik o. lign. Pulslen kom sig efterhvert, ansigtshuden blev mere og mere injicert, og legemstemperaturen steg til over det normale. Ved middagstid begyndte hun at bevæge øienlaagene lidt, og ved 4-tiden om eftermiddagen vaagnet hun, reagerte paa tiltale og syntes nogenlunde bevisst, omend adskillig forstumlet. Hun faldt snart i søvn igjen og laa og døset til utpaa aftenen, da hun vaagnet helt op, talte fornuftig og forlangte mat. Temperaturen holdt sig høi i de 4—5 følgende dage, like op til 39,2^o; hun hostet, og der hørttes slimrallen over lungerne. En ukes tid efter forgiftningen var patienten atter fuldstændig restituert.

Paa Dikemark indkom M. H. H., ugift kvinde, 25 april 1918. Hun viste sig da orienteret, oppfattet og erindret godt. Sterkt nedtrykt stemning. Utpræget sygdomsfølelse uten sygdomsindsigt. Hun var stadig optat av en stemme, som talte gjennem hendes tunge. Stemmen beordret hende uavladelig til at berøve sig livet. Hun mente, stemmen var en mandsstemme. Denne mand trodde hun at ha ødelagt, ved at hun tænkte sig i coitusstilling med ham. Derfor maatte hun dø. Hun var desuten hallucineret for andre sanser, bl. a. for hudsans (stikninger, støt osv.). Over venstre haandled hadde hun flere snitsaar. Under asylopholdet gjorde patienten gjentagende ganger forsøk paa at berøve sig livet, f. eks. ved at støte hodet med al kraft mot sengekanten, sluke indholdet av en blækflaske, spise blomster o. s. v. Den 20de mai viste patienten symptomer paa en syncope. Hun klagede over aandenød og smerter i brystet. Pulslen næsten

utællelig. Incitantia gjorde ingen virkning. Ved nærmere undersøkelse saaes i hjerteregionen talrige rødblaå punkter; det samme var tilfældet langt ned over abdomen. I regionen svarende til stedet for ictus cordis saaes en spids støtlignende bevægelse. Ved palpation gav dette parti indtryk av at indeholde et fremmed legeme. Efter adskillig nøden vedgik endelig patienten, at hun hadde stukket en naal (stoppenaal) ind mot hjertet i den hensigt at berøve sig livet. I localanæsthesi gjordes der nu en incission over det pulserende parti. Umiddelbart efter incissionen hørt 3—4 smeld, hvorefter pulsationen ophørte. Der var intet fremmedlegeme at opdage. Man avstod fra videre søken, da man gik ut fra, at naalen maatte være længere inde og hadde naaet lungene. Umiddelbart efter incisionen var symptomerne paa hjertesvækkelse som med et slag forsvundne. Pulsen blev normal, aandenøden forsvandt, og patienten syntes, hun hadde det godt, naar hun indtok en halvt liggende stilling. Da patienten senere ønskede at faa naalen fjernet, og man gjerne vilde konstatere, hvor naalen var, indlagdes patienten paa Ullevaal sykehus. Her konstatertes ved røntgenundersøkelse, at naalen laa baktill i hjerteposen. Der forsøktes operation, men patienten døde. — Ved overflytning til sykehus er hun fra asylet utskrevet uhelbredet og saaledes ikke opført paa listen over de i asylet døde.

Paa Neevengården indkom 21 februar 1916 A. N. B., gaardbruker, handelsagent og opbyggelsesprædikant, født 1854. Farsfolket gjennemgaaende stivsinnet. Faren glad i sterke drikke. Morsslægtens folk kjendt som stri og umedgjærlige. Moren «tomlete» under 2 av sine svangerskap. En søn kom sindssyk (hebefren) hjem fra Amerika, hvor han hadde været paa asyl. Denne søn fik en akut exacerbation efter influensa i 1918 og kom paa Neevengården; en datter, som tidligere var meget «nervøs» og hadde hjertefeil, blev samtidig sindssyk efter influensa og døde. En anden datter skal være meget «nervøs» og «rar». Den yngste søn, 19 aar, religiøst anført; paa et møte ifjor vinter steg han op paa talerstolen, men fik ikke ord frem, stak i graat og gik ned igjen. — Alt tidlig viste han sig nervesvak, meget impressionabel og heftig, fandt let, at andres optræden og handling skyldtes uvilje eller misundelse. Arbeidet hos faren og reiste paa handel indimellen. Gift 28 aar, snil og godslig hjemme, men ellers heftig, steil og rethaverisk. Søkte jevnt læge for nervøsitet, som det syntes med hypokondre ideer. Anbefaltes sjøreise og tok hyre, men likte sig ikke, følte sig forurettet og forfulgt, fordi han ikke var med paa de andres letsindigheter. Syfilidofobi — ræd for at smittes ved omgangen med de andre. Rømte hjem. Holdt sig endel aar rolig hjemme, blev religiøst vakt, holdt opbyggelige taler. Han viser altsaa tidlig psychopatiske anlæg. — Fra omkring 1900 — 45-aars alder — blev han vanskeligere at omgaaes i og utenfor hjemmet, mente at kone og barn vilde hæve sig paa hans bekostning, hans mistænksomhet øket, han raket uklar med folk, stevnet og saksøgte dem. Streift om i uker og maaneder uten at familien kjendte hans opholdssted. Saa hænder det, at et osteparti, som han i egenskap av fast kommissionær for en Bergenskjøbmand hadde kjøpt paa bygdens meieri, ved hans egen forsømmelighet, mens han reiste omkring, blev henliggende paa aapen kai og bedærvet, saa kjøbmanden negtet at godta det. Han beskyldte

saa meieriet for at levere vare, som ikke var kontraktmæssig og krævet erstatning. Dette blev hans store sak, som optok ham resten av hans liv; trods alle nederlag var han viss paa, at «retfærdigheten» tilslut skulde seire og han faa rikelig økonomisk erstatning for alt, han hadde ofret paa saken. Kredsen av hans motstandere utviklet sig stadig — hele Sognefjorden var et stort «lygnarreir», som stod Gud og ham imot; «lygni fraa Sognafjord er deg saa kjær som jorrebær med fløte», sa han engang til direktøren, da denne hadde motsagt ham. Under et av retsmøterne vaktet der tvil om hans ansvarlighet. Han blev i 1909 av de opnævnte sakkyndige erklæret sindssyk, men de fandt ham ikke farlig for den offentlige sikkerhet eller asylinternering paakrævet. Han drev en tid paa med at faa saken gjenoptat ved henvendelse til autoriteter og sakførere (han henvendte sig særlig til høiesteret og Kongen), men blev saa optat med avledende arbeide som kolportør og prædikant; ved sideu av kjøpte han op frugt, ost etc. for forretningsfolk i Bergen. — Høsten 1913 skulde hans datter konfirmeres; han kom da hjem, opførte sig ordentlig, men da han kom til presten for at melde sig og den øvrige familie til alters, vilde ikke presten anta ham, uten han hadde attest fra distriktslægen (en av de sakkyndige fra 1909) for at være normal. Da distriktslægen ikke fandt at kunne gi ham slik attest, blev han høiøstet, skjændende (han hadde stemmemidler av enorm dimension), saa det endte med, at lægen maatte kaste ham ut. Derefter bar det til prest, sakfører og lensmand; han skrev og foretok reiser til politimester og skriver og var helt optat av «saken», gik omkring og insulterte alle, som han ansaa for delagtig i komplottet. Da han en formiddag opsøkte lensmanden i sparebanken, hindret han ved sit alt overdøvende stemmebruk hele forretningen et par timer, og paa henvendelse til politimesteren, blev han indlagt paa Fæstings minde («Rosenbergs» asyl) som forstyrrer av den offentlige orden den 20 oktober 1913. — Der var han hele tiden agiteret, skjændende, beklaget sig over rænker og intriger fra «folket i Sognefjorden». Turevis saa rasende, at han maatte isoleres. Har skrevet en masse lange brev med klager over alt og alle. Efterhaanden inndrog han asyllægen og kontrollens medlemmer i forfølgessystemet. Har en gang sagt, at det smakte gift av maten, ellers er hallucinationer ikke merket. Har kunnet være rolig en kort tid ad gangen. Aldrig aggressiv kun verbalt voldsom. Efter anmodning blev han overflyttet til Neevengaarden 20 februar 1916. Han var en kraftig bygget, sundt utseende mand, noget fettlagt og uten noget somatisk sykkelig. Til en begyndelse særdeles tilfreds; han hadde det her «likesaa godt som paa missionshotellet». Men da hans krav paa at faa smørogbrød for grøt til aftens blev avslaat, forandret han tone, blev protesterende, høilydt skjændende, truet med ansvar for loven og fordømmelse etterpaa. Han viste sig komplet utilgjengelig for raison, det saa ut som indvendinger som regel helt gik ham forbi. Paa grund av hans stadige braak blev han flyttet paa urolig avdeling. — Under opholdet blev han efterhaanden noksaa medgjørlig, kunde snakke og ræsonnere rimelig om ting og forhold, som ikke affektivt særlig berørte ham. Han viste sig under gjennemsnittsbeagvelse, naar man kom nærmere ind paa ham, mens han for overfladisk betragtning kunde synes vel beagvet, da han hadde udmerkede

talegaver med originalt morsomt ordvalg og var en udmerket fortæller om end meget vidtløftig og tilbøielig til al forvilde sig ind paa sidespor. Tidsfølge holdt han ikke, midt i en fortælling gik han over i noget, som tilhørte et ganske andet tidspunkt uten at gjøre opmerksom paa det. Han holdt av og til smaa opbyg- gelser; en gang bragte han ex auditorio patienternes tak til et sangkor i en meget velformet liten tale. — Han fortæller selv, at han for længe siden har været hallucineret for hørsel, hans meddelelse viser, at det har været hans egne tanker som har tat akustisk form, hvad han selv syntes at ha nogen forstaaelse av. En gang har han set et syn — Kristus. Hans erindring viser sig sterkt affek- tivt paavirket, uttalelser og samtaler gjengir han sterkt farvet av hans ønsker. Egentlig fabulering er ikke iagttat. Emotionelt er han i mange stykker som et barn, let bevægelig baade til taarer, latter og vrede, særlig det sidste. Den mindste indvending, motsigelse eller fremsat tvil er nok til, at han øieblikkelig slaar over i de voldsomste beskyldninger og trusler sterkt spækket med bibelsprog. I den senere tid var det mit vanlige middel mot disse raptus at ta ham med paa visitten paa de urolige avdelinger; herved lykkedes det altid at avlede ham; naar visitten var over, var han blid igjen. — Kontrollkommissionens besøk gav stadig anledning til spetakkel, saa han som regel paa kontroldagene blev holdt tilsengs. Naar han ikke kom i affekt, var han en snil og medgjørlig, godslig mand, noget masende, men hjælpsom mot pleiere og patienter. Upaakrævet assistance bragte ham undertiden ubehageligheter av patierter, hvad han bittert beklaget sig over. Han hadde en viss tilbøielighet til at mene sig tilsidesat. Saavel av hans beret- ninger som av hans opførsel her fremgik, at han trods sine gode kræfter var en stor rædhare, og han renommerte av og til med, at han aldrig i sit liv hadde slaas eller lagt haand paa nogen. — Mot slutten av aaret kom hans væрге efter direktørens anmodning til byen, da direktøren mente, man burde forsøke ham utenfor asyl, hvis man kunde skaffe ham nogen varer at reise med. A. B. blev nedkaldt og forestillet, at han kanskje kunde faa reise, hvis han vilde leve fredelig og ikke mase med «saken». Men da tok han voldsomt paa vei, han vilde ha saken frem, og baade værgen og direktøren var skurker og hyklere, som var kjøpt av hans fiender, han gav aldrig avkald paa sin ret osv. Da A. var kommen ut sa værgen: «Ja, efter dette haaper jeg direktøren ikke tænker paa at faa ham hjem». Han oplyste om barnenes ulikevægtige tilstand, og at konen paa grund av alt hun hadde gjennomgaat og de vanskelige forhold hjemme var blit i høi grad nervøs. Kom A. hjem var der al grund til at frygte for, at man snart maatte sende ikke bare ham tilbake, men flere av familien med. — Imot slutten av 1917 viste han sig i det daglige mere rimelig, hjalp til med husstel og paa kjøkkenet. Fra begyndelsen av 1918 fik han gaa i kirke alene om søndagene og av og til ellers paa besøk i byen. Han kom altid præcis tilbake efter løfte. — Der hadde i det siste fra kontrollkommissionens side gjentagne ganger været tale om at imøtekomme hans stadige forlangende om at komme hjem. — Spørsmålet blev endelig behandlet i kontrollkommissionens møte den 12 juni 1918. Direktøren fremholdt, at han maatte fraraade utskrivning, dels fordi han viste, at A. straks vilde ta fat paa dem, som han mente sig forurettet

av, og derfor snart vilde bli indlagt igjen i ophidset og forbitret sindstilstand, men hovedsagelig, fordi det var at befrygte, at hans familie vilde komme til at lide meget som følge av den ufred og det spetakkel, hans hjemkomst vilde vække, hvorfor hans værge, som nævnt, ogsaa indtrængende hadde fraraadet hans utskrivning. Det samme var forøvrig tilfælde med medlemmer av saavel hans som hustruens slægt, som hadde avlagt besøk her. Paa spørsmaal om han kunde ansees farlig for den offentlige sikkerhet svarte direktøren nei, men at han nok vilde forstyrre den offentlige orden. — Kommissionen fandt «etter de av direktøren meddelte opplysninger ingen grund til forlænget asylophold», idet kommissionen var av den opfatning, at dens opgave var begrenset til hensynet til den sykes tarv, og at man burde gi ham en chance. Mulige følger for familien berodde kun paa formodning, og hensynet hertil laa utenfor kommissionens opgave. De følgende dage indtil dampskib gik den 16 juni om formiddagen var han i en høilig exalteret stemning. — Det viste sig, at de klær han medbragte fra Rosenbergs asyl var blitt altfor trange, men en ny dres av asylets tøy som passet var ikke fin nok. Han paastod først, at man hadde forbyttet hans klær, kom rasende ned paa direktørens kontor, men kunde ikke gjøre klar rede for saken for direktøren, som endnu ikke kjendte til sammenhængen; han forlangte sine «papirer», saa han kunde gjenopta «saken», vilde anlægge erstatningssøksmaal mot asylet og direktøren, da «3 læger her kan bevidne, at jeg aldrig har været sindssyk»; vil likeledes saksøke dr. Loft for interneringen paa Rosenbergs asyl, vil til byen og anskaffe sig nye klær paa asylets bekostning o. s. v. samt for at tale med kontrolkommissionen og stiftamtmanden (som igaar var med kommissionen herute). Han fortæller, at denne hadde sagt, at det var efter hans ordre utskrivningen fandt sted (hvad der var en omtydning av en ganske indifferent bemerkning av stiftamtmanden). Han var i voldsom affekt, beskyldte direktøren for at assistere hans motpart, «forsvare uretten» osv. Han gik saa til byen, besøkte stadsfysikus, kommissionens juridiske medlem, stiftamtmanden og dr. Looft, hvor hans høimælte skjænderi skræmte kvinder og barn paa venteværelset, saa der maatte trues med politi, hvis han kom igjen. 14de juni opsøkte han direktøren i hans privatbolig tidlig paa morgenen, senere paa kontoret, skjændte og raset, man vil berøve ham «baade ære og religion», vil ikke reise før han faar sin kone og en Kristianiaadvokat hit, snakker ustanselig, paa høiden av affekten rent konfust. Forsøk paa at berolige ham besvarer han med anklage for falskhet, sammensværgelse med hans fiender, trusler om erstatning og straf. — Da han holdt hele avdelingen i aande ved sit høilydte mundbruk, blev han lagt tilsengs. — 15 juni ved morgenvisitten var han noksaa rimelig, hadde bestemt sig til at reise og midlertidig laane asylets klær, idet han fremdeles protesterte mot at godkjende sine egne. Hvad hans mellemværende med direktøren angik enedes de om at la det bli rettens sak, mens de personlig kunde være like gode venner. Med hensyn til papirer, hvormed han øiensynlig mente erklæring om at han hverken var eller hadde været sindssyk, slog han sig til ro med en bekræftet utskrift av kontrolkommissionens protokol. Resten av dagen var han i godt humør, og den 16 juni om morgenen før han reiste, godkjendte han endog sine

gamle klær paa en mølædt uldskjorte nær. — 1½ uke efter indfandt han sig paanyt, nyopklædt fra top til taa, han paahørte landmandsmøtets forhandlinger, avla besøk paa kontorerne hos kontrollkommissionens medlemmer og var et par ganger oppe hos direktøren. Han var fast bestemt paa at gjenopta «saken», talte om at søke advokat i Kristiania, vilde vite hvem direktøren vilde anbefale ham. Klaget over forholdene hjemme, spesielt over, at han fik saa meget mindre mat end paa asylet, uttalte formodning om at rationeringsmyndighetene stod i pakt med hans forfølgere. Han var dog i det hele betydelig mere moderat og affekten gav sig ikke paa langt nær slike voldsomme utslag som før og faldt meget raskere av, han kunde nok bli ivrig, naar direktøren ikke viste sig enig med ham, men indskrænket sig til uttryk som: «Du gjør stor skade paa dig selv, som staar Gud og retfærdigheten imot» og han stillet direktøren baade straf- og pengeansvar i utsigt, men det fremførtes ikke med det gamle forbitrede raseri, i det hele var han venlig, viste sig straalende taknemlig over, at han et par ganger fik spise middag paa asylet. — Efter en ukes tid reiste han hjem. Efter meddelelse fra lensmanden og andre gjorde han forsøk paa at gjenopta sine tvistemaal «og kunde herunder være temmelig bøs fremdeles». Det syntes imidlertid at gaa op for ham, at han ingen vei kom, saa han maatte la det falde og en nabo fortalte direktøren, at det var likesom han derefter blev motløs. Han deltok i gaardsarbeidet, men uten energi. — «De siste 14 dage laa han for det meste, var tung og slap og hadde liten matlyst. Tildels hadde han ogsaa liten søvn, men hermed var det efter konens utsagn bedre de 2 sidste nætter. Hverken i hjemmet eller til andre uttalte han noget, som kunde gi formodning om, at han tænkte paa at begaa selvmord. Det hændte ofte, at han gik alene og satte sig paa marken eller i et nærliggende skogkrat, men han var sjelden længe fra gaarden. Mens han i førstningen efter hjemkomsten tildels kunde være brutal i huset var han i det siste mere godlyndt og føielig. — Den 21 august (?) stod han op ved 5-tiden, sa han hadde sovet godt og kjendte sig bedre. Han klædte sig paa og gik ut for at tjøre hesten et litet stykke fra husene. Da han ikke kom tilbake, varslet konen et par naboer, og disse fandt ham i elven død med hodet under vand. Klokken var da omkring 8, en av dem mente, at han endnu var varm, saa der gjordes oplivningsforsøk. Der var en liten skramme i hodet og hudavskrapninger paa begge knær. 70 m. ovenfor var der et stup over elven, hvor der var friske fotspor like ut i kanten, saa «her er Arne B. tydeligvis gaat utfor». Lensmanden avsluttet sin rapport saa: «Det er en mulighet, ja kan hende en sandsynlighet for, at det skyldes et ulykkestilfælde». En svoger av Arne har meddelt mig, at baade han og andre mener, der er overveiende sandsynlighet for selvmord, at lensmandens formodning nærmest er fremsat av hensyn til familien. Det var tydelig, at Arne blev motfalden, da det gik op for ham, at der ingen mulighet fandtes for at gjenopta «saken» og faa den store skadeserstatning, han hadde gjort regning paa. — Denne sidste opfatning tør vel være den rette; herfor taler ogsaa den omstændighet, at han ingenting hadde at bestille paa det sted, hvor han gik utfor; han skulde bare tjøre hesten litt utenfor gaarden og derpaa ind og spise frokost.

At en kverulant opgir sin «sak» og begaar selvmord forekommer vistnok sjelden, men der synes ikke at kunne være tvil om, at hele billedet passer ind under diagnosen paranoia querulans. Det er en psychopath av belastet slægt med tidlig paranoide tendenser, som omkring 45-aars alder blir sterkere. Ved egen uagtsomhet lider han et pengetap, gir andre skylden, vil ha erstatning og blir stadig senere optat av saken, idet han dog falder mere tilro stundevis, naar han blir optat med arbeide, som holder ham væk fra hjemuet. Schizofrene symptomer iagttoges ikke her. Nogen sløvhet indtraadte ikke. I de 4 aar han var paa asylet var hans beherskende kompleks stadig like frisk. Der var tendens til at utvide kredsen av forfølgerne til enhver, som ikke var enig med ham.

III. Personalet.

Paa Eg var pleiepersonalet ofte ikke fuldtallig; der melder sig faa eller ingen til disse stillinger. — Assistentlægeposten var hele aaret ubesat av mangel paa ansøkere. — Reservelægen gav som vanlig pleiepersonalet undervisning i syke- og sindssykepleie.

Paa Rønvik var elevkurset, som ledes av reservelægen, frekventert av 3 mænd og 6 kvinder, som alle bestod den anordnede eksamen, og hvorav 7 senere mottok fast ansættelse ved asylet. Nyt kursus begyndte om høsten med 4 mænd og 6 kvinder. — Ved Bodø sykehus utdannedes i aarets løp 2 av asyls pleiersker i almindelig sykepleie. Disse kursers varighet er 6 maaneder. — Paa mandssiden gjorde 3 pleiersker tjeneste, hvorav 1 forsøksvis paa den urolige vakt-avdeling. Dette forsøk har faldt heldig ut i enhver henseende; men yderligere skridt til erstatning av mandlig med kvindelig pleiepersonale paa mandssiden maa utstaa, indtil der kan skaffes værelser for det ugifte pleiepersonale.

Paa Veum er det fremdeles vanskelig at faa kvalifiserte ansøkere til ledige stillinger.

Direktøren for Sanderud arbeider ihærdig med at faa asyls funktionærer indlemmet i statens pensjonskasse.

Paa Prestsæter er den kvindelige hjelp betydelig utvidet paa mandssiden, og de erfaringer man hittil har gjort er udelt gode.

Paa Faret har ved siden av pleiepersonalet 6 søstre fra sykepleieskolen stadig gjort tjeneste; flere av disse har etterhaanden faat fast ansættelse. Det mandlige personale er indskrænket til det mindst mulige, og man har al grund til at være tilfreds med kvindelige pleiere i størst mulig utstrækning; særlig har det vist sig at være av stor betydning at ha fuldt utdannede pleiersker i de overordnede stillinger. Ved at holde lønnen oppe i rimelig høide har det ogsaa lykkedes at faa dygtige folk.

Paa Dale blev lønnen fra 1 oktober øket for pleiere til kr. 1 000 og for pleiersker til 600 aarlig, for alle med 3 alderstillæg à 100 efter 2 — 4 — 6 aar foruten fri kredssykekasse og dyrtidstillæg 120; men det lykkedes ikke at faa besat de ledige poster, før myndighetene bevilget statens dyrtidstillæg som av Stortinget 13 december bestemt. — Ved kursets avslutning om vaaren uteksaminertes 5 pleiersker og blev tildelt testimonium for bestaat prøve.

Paa Valen har der været adskillig ombytte, og det har været vanskelig at faa stillingene besat med dertil skikkede folk. Lønsregulativet maatte fra 1 oktober forandres til det samme som ved statens asyler. Dyrtidsbidraget blev ogsaa fra 1 januar 1919 øket til de samme satser, som gjælder for statens tjenestemænd. — Den gamle ulempe, at gifte funktionærer, som ikke har bolig for sin familie paa asylet, meget vanskelig kan skaffe bolig i dets nærhet er foreløbig delvis blit rettet litt paa, idet der er kjøpt et mindre hus til én familie, og desuten er der for asylets regning leiet et andet, hvor 2 familier tilnød kan faa plass. — I vinterhalvaaret holdtes et elevkursus for pleiepersonalet. Elevene var gjennemgaaende flinke og viste megen interesse.

Paa Neevengaarden er lønningene blit øket. Eksaminerte mænd faar nu kr. 1 400, kvinder 900 og elever henholdsvis 1 000 og 600. Til teoretisk pleiereksamen fremstillet sig 6 kvinder og 5 mænd. I den senere tid har man maattet rekruttere personalet fra Sverigø og Danmark, da der aldrig melder sig tilstrækkelig indenlands. — Reservelægen er blit sindssykeinspektør for kommunen, hvilket maa ansees for meget heldig, da de fleste av de utsatte syke har passert asylet, hvor man har indgaaende kjendskap til dem.

Paa Opdøl er statens lønninger vedtat siden 1 juli 1918 og statens dyrtidstillæg foreslaat av tilsynsnævnden gjort gjældende fra 1 juli 1919.

Paa Dedichens asyl er der for pleiepersonalet holdt ukentlige forelæsninger, som dog om høsten maatte indstilles en tid paa grund av megen sygdom etc.

Trykt 1920 (forts. suite):

- Nr. 181. Forsikringsselskaper 1918. (*Sociétés d'assurances.*)
- 182. Norges fiskerier 1916. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 183. Norges fiskerier 1917. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 184. Veterinærvesenet og kjøttkontrollen 1918. (*Le service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
- 185. Sinnsykeasylenes virksomhet 1917. (*Hospices d'aliénés.*)
- 186. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1916. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 187. Norges telegrafvesen 1918/19. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 188. Kriminalstatistikk 1915 og 1916. (*Justice criminelle.*)
- 189. Kommunevalgene 1919. (*Élections en 1919 pour les conseils communaux et municipaux.*)
- 190. Alkoholstatistikk 1918—1919. (*Statistique de l'alcool.*)
- 191. Fattigvesenet 1916 og 1917. (*Assistance publique.*)
- 192. Civil rettspleie 1916, 1917 og 1918. (*Justice civile.*)
- 193. Rekruttering 1916. (*Recrutement.*)
- 194. Private aktiebanker 1919. (*Banques privées par actions.*)

Norges Offisielle Statistikk, rekke VII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VII.)

Trykt 1921:

- Nr. 1. Skolevesenets tilstand 1915. (*Instruction publique.*)
- 2. Folkemengdens bevegelse 1917. (*Mouvement de la population.*)
- 3. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1917. (*Rapport sur l'État sanitaire et médical.*)
- 4. Sinnsykeasylenes virksomhet 1918. (*Hospices d'aliénés.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

- Statistisk Aarbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 39te årgang 1919, Kristiania 1920. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
- Meddelelser fra det Statistiske Centralbyrå. Senest utkommet: 38te bind 1920. Kristiania 1921. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)
- Månedsopgaver over vareomsætningen med utlandet 1919. Syvende bind. Kristiania 1920. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1919. Septième année.*)
- Norges civile, geistlige og judicielle Inndeling 1ste oktober 1917. Kristiania 1917. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques et judiciaires du royaume de Norvège le 1er octobre 1917.*)
- Fortegnelse over Norges Officielle Statistik m. v. 1828—31 december 1910. Kristiania 1889 og 1913. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)
- Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. (*Résumé rétrospectif 1914.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913 og 1915, er byråets beholdning meget liten. Man vilde være takknemlig for å erholde overlatt eksemplarer av disse årganger.

8 februar 1921.
